

ПРОТОКОЛ № 11
засідання координаційної ради з питань утвердження української
національної та громадянської ідентичності
при Одеській обласній державній адміністрації

24 березень 2026 року

Форма проведення – онлайн

Головуючий: *Братчук С.Б.* – заступник голови координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації, голова громадської організації «Чорний тюльпан. Одеса».

Секретар: *Привалова Н.В.* – секретар координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації, головний спеціаліст сектору позашкільної освіти, виховної роботи та молодіжної політики управління освіти та молодіжної політики Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації.

Присутні: *члени координаційної ради:* Братчук Сергій Борисович, Привалова Наталія Володимирівна, Громович Уляна Олександрівна, Джуган Дарія Сергіївна, Докус Ангеліна Олександрівна, Касько Вікторія Миколаївна, Кузьменко Василь Сергійович, Лончак Олександр Анатолійович, Макосій Дмитро Іванович, Назаренко Світлана Борисівна, Неруш Анна Юріївна, Пепеляшкова Лілія Сергіївна, Різникова Ярослава Олексіївна, Рокунець-Сорочан Оксана Миколаївна, Сірякова Марина Олегівна, Тернавський Володимир Олександрович, Тимофеев Валерій Якович, Ткаченко Людмили Михайлівни, Хижняк Валерія Євгенівна

запрошені: заступники голів районних державних (військових) адміністрацій Одеської області; представники координаційних рад з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при районних державних адміністраціях; представники територіальних громад, відповідальні за реалізацію державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності

почесні гості:

- Уповноважений із захисту державної мови;
- начальник управління забезпечення реалізації політики національної пам'яті в регіонах та підвідомчих установах Українського інституту національної пам'яті.

Питання для розгляду:

1. **«Про результати реалізації державної політики щодо посилення позицій української мови в частині виконання Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року» звіт за 2025 рік**

- Доповідачі:**
- Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації
  - Департамент цифрового розвитку, інформаційної політики та туризму Одеської обласної державної адміністрації

2. **«Про результати реалізації місцевих програм щодо посилення позицій української мови в районах та територіальних громадах Одеської області» звіт за 2025 рік**

- Доповідачі:** заступники голів районних державних (військових) адміністрацій Одеської області

3. **«Методичні рекомендації щодо проведення заходів із посилення позицій української мови та утвердження національної ідентичності в суспільному просторі»**

- Доповідачі:**
- представник Уповноваженого із захисту державної мови
  - представник Українського інституту національної пам'яті

Порядок денний засідання координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації підготовлено відповідно до плану роботи координаційної ради на 2026 рік та затверджено заступником голови (начальником) Одеської обласної державної (військової) адміністрації – головою координаційної ради Шалигайлом Антоном Ігоровичем.

На початку засідання секретар координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації **Привалова Н.В.** поінформувала присутніх про таке (організаційні питання):

- порядок денний засідання завчасно надіслано членам координаційної ради, доповідачам і запрошеним особам разом із відповідними офіційними листами;
- з метою ознайомлення членів координаційної ради з матеріалами засідання інформаційні довідки доповідачів завчасно надіслано електронною поштою;
- регламент виступів – до 7 хвилин;
- з урахуванням проведення засідання у розширеному форматі реєстрація учасників здійснюється шляхом заповнення реєстраційної форми, наданої в чаті засідання;
- усі доповідачі виступають із презентаційними матеріалами;

- у разі оголошення повітряної тривоги учасники повинні діяти відповідно до встановлених рекомендацій та пройти до найближчого укриття.

Братчук С.Б. звернувся до учасників засідання з вітальним словом:

«Шановні колеги!

Вітаю вас на черговому засіданні координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації.

Сьогоднішнє засідання є особливим, адже вперше ми проводимо його у розширеному форматі за участю не лише членів координаційної ради, а й керівництва районних державних адміністрацій, представників відповідних координаційних рад на районному рівні та в територіальних громадах, а також керівників установ і організацій, які працюють у цій сфері.

Такий формат дозволяє нам забезпечити більш системну взаємодію між усіма рівнями управління, узгодити підходи та підсилити ефективність реалізації державної політики у сфері національної та громадянської ідентичності.

Порядок денний засідання сформовано відповідно до затвердженого плану роботи ради. Зазначу, що традиційно секретарем координаційної ради було проведено попередню підготовчу роботу: узагальнено матеріали та завчасно направлено членам ради інформаційні довідки з усіх питань, що сьогодні розглядатимуться.

Ключовим питанням нашого засідання є реалізація мовної політики, зокрема забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя. Це питання має не лише правовий чи адміністративний вимір, а й безпосередньо стосується національної безпеки, суспільної єдності та формування нашої ідентичності.

У межах підготовки до засідання була проведена ґрунтовна робота спільно з центральними офісами Уповноваженого із захисту державної мови та Українського інституту національної пам'яті. Напрацьовані ними методичні рекомендації будуть сьогодні презентовані та, переконаний, стануть корисним інструментом для підвищення якості роботи на місцях.

Розраховую на конструктивну, змістовну дискусію та практичні результати нашої спільної роботи.

Перед тим, як перейти безпосередньо до розгляду питань порядку денного, вважаю за необхідне відзначити одну надзвичайно важливу та знакову для нас подію.

Сьогодні у роботі координаційної ради вперше бере участь Уповноважений із захисту державної мови – *Івановська Олена Петрівна, доктор наук, професор.*

Це велика честь для нашої ради та водночас свідчення підвищеної уваги до діяльності нашого регіону у сфері реалізації державної мовної політики. Присутність Уповноваженого такого високого рівня підкреслює важливість тих завдань, які ми сьогодні обговорюємо, та надає нашій роботі особливої ваги.

Переконаний, що досвід, фаховість і принципова позиція Олени Петрівни стануть для нас вагомою підтримкою, а її бачення – цінним орієнтиром для подальшої системної роботи як на обласному, так і на місцевому рівнях.

Шановна Олено Петрівно, дозвольте від імені всіх присутніх широко привітати Вас та подякувати за участь у нашому засіданні.

З великою повагою запрошую Вас до слова для вітальної промови.»

СЛУХАЛИ:

Івановську О.П. (Уповноважений із захисту державної мови, доктор наук, професор), яка у своєму виступі наголосила, що утвердження української мови є одним із ключових пріоритетів державної політики, невід'ємною складовою національної безпеки та стратегічним чинником зміцнення української державності й громадянської ідентичності.

У доповіді було підкреслено необхідність забезпечення системної, скоординованої та відповідальної співпраці на всіх рівнях публічного управління – від центральних органів виконавчої влади до територіальних громад – із чітким розмежуванням повноважень та консолідацією зусиль задля досягнення спільної мети. Акцентовано увагу на важливості належної інституційної взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, освітніх і культурних установ, а також інститутів громадянського суспільства як основи ефективної реалізації державної мовної політики.

Окремо наголошено, що кроссекторальна взаємодія має стати невід'ємним елементом управлінських рішень у гуманітарній сфері, забезпечуючи узгодженість дій, синергію ресурсів та відповідальну участь усіх заінтересованих сторін. Підкреслено, що конструктивний, фаховий діалог між владою, громадськістю та професійними спільнотами є запорукою вироблення виважених рішень, підвищення довіри до державних інституцій та посилення громадянської відповідальності.

Доповідачка акцентувала на необхідності активного залучення громадян до процесів утвердження української мови через підтримку суспільно значущих ініціатив, розвиток партнерських програм і створення умов для широкої участі в культурно-освітніх проєктах. Наголошено на важливості формування сталої мотивації до використання державної мови в усіх сферах суспільного життя як свідомого вибору громадян та прояву їхньої належності до українського політичного народу.

Також у виступі підкреслено необхідність запровадження дієвих механізмів моніторингу та контролю за дотриманням мовного законодавства, забезпечення належного рівня відповідальності та невідворотності реагування на порушення. Відзначено, що послідовна, виважена та принципова державна політика у мовній сфері є запорукою формування єдиного гуманітарного простору, зміцнення суспільної єдності та стійкості держави в умовах сучасних викликів.

Окремо **Івановська О.П.** підкреслила активну та системну роботу представника Уповноваженого у Одеському регіоні, відзначивши його вагомий внесок у забезпечення реалізації та неухильного дотримання вимог чинного законодавства у сфері державної мовної політики на місцевому рівні, а також ефективну взаємодію з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами освіти, культури та інститутами громадянського суспільства.

Наголошено, що Одеський регіон, як поліетнічний і багатомовний, потребує виважених, комплексних і водночас принципових підходів, спрямованих на забезпечення належного виконання норм мовного законодавства, утвердження української мови як державної в усіх сферах суспільного життя та недопущення його порушень.

Підкреслено, що досягнення балансу між підтримкою мовної різноманітності та зміцненням позицій української мови можливе виключно за умови неухильного дотримання законодавчих вимог, системної роз'яснювальної роботи, належного контролю та відповідальності, а також через конструктивний діалог, взаємоповагу і послідовну, принципову державну політику у мовній сфері.

Братчук С.Б.

Дякуємо, шановна Олено Петрівно, за ґрунтовний, змістовний і надзвичайно важливий виступ.

Ваші акценти та фахові орієнтири є вкрай цінними для всіх нас і, безперечно, сприятимуть підвищенню ефективності реалізації державної мовної політики в області та на місцях.

Переходимо до розгляду питань порядку денного.

Нагадую, що всі необхідні матеріали були завчасно надані для ознайомлення. Пропоную працювати у конструктивному та діловому форматі, зосереджуючись на практичних аспектах та напрацюванні конкретних рішень.

Отже, переходимо до першого питання порядку денного.

1. «Про результати реалізації державної політики щодо посилення позицій української мови в частині виконання Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року» звіт за 2025 рік

- **Основний доповідач:** Директор Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації – **Різникова Ярослава Олексіївна** (інформаційна довідка – додаток 1);
- **Співдоповідач:** Тимчасово виконуючий обов'язки заступника директора - начальника управління комунікацій та інформаційної політики Департаменту цифрового розвитку, інформаційної політики та туризму Одеської обласної державної адміністрації – **Коваль Інна Іванівна** (інформаційна довідка – додаток 2).

Докус А.О. виступила з пропозицією до доповідача Коваль І.І. щодо необхідності розширення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед громадськості шляхом активного використання найбільш популярних соціальних мереж та цифрових комунікаційних платформ.

Зазначено, що впровадження комплексного підходу до інформування сприятиме суттєвому розширенню аудиторного охоплення, підвищенню рівня поінформованості населення та залученню широкого кола зацікавлених осіб до

реалізації державної інформаційної політики в усіх сферах суспільного життя в Одеській області.

Братчук С.Б.

Дякую доповідачам за представлення ґрунтовної інформації.

Інформацію, що була озвучена, пропонується взяти до уваги.

Водночас пропонується продовжувати відповідну роботу на обласному рівні у плановому та системному форматі, забезпечуючи послідовність і узгодженість дій усіх залучених сторін.

Окремо наголошую на важливості розширення кола партнерів. Йдеться як про активніше залучення державних установ, так і про налагодження ефективної співпраці з інститутами громадянського суспільства, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами.

Лише за умов такої консолідації зусиль ми зможемо досягти відчутних і сталих результатів.

- Чи будуть у членів координаційної ради запитання, коментарі, уточнення?
- Хто «за?», «проти?», «утримався?».

Пропозицію Братчука С.Б. підтримано одностайно членами координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації.

Рішення прийнято.

2. «Про результати реалізації місцевих програм щодо посилення позицій української мови в районах та територіальних громадах Одеської області» звіт за 2025 рік

Доповідачі: заступники голів районних державних (військових) адміністрацій Одеської області, або уповноважені особи.

- Березівська районна державна (військова) адміністрація (інформаційна довідка – додаток 3);
- Білгород-Дністровська районна державна (військова) адміністрація (інформаційна довідка – додаток 4);
- Болградська районна державна (військова) адміністрація (інформаційна довідка – додаток 5);
- Ізмаїльська районна державна (військова) адміністрація (інформаційна довідка – додаток 6);
- Одеська районна державна (військова) адміністрація (інформаційна довідка – додаток 7);
- Подільська районна державна (військова) адміністрація (інформаційна довідка – додаток 8);
- Роздільнянська районна державна (військова) адміністрація (інформаційна довідка – додаток 9).

Братчук С.Б.

Дякую доповідачам за змістовні та інформативні виступи.

Інформацію про результати реалізації місцевих програм щодо посилення позицій української мови в районах та територіальних громадах Одеської області за 2025 рік пропонується взяти до відома.

Водночас відзначаємо важливість продовження цієї роботи із збереженням позитивної динаміки, а також із урахуванням напрацьованого досвіду на місцях.

Окреме організаційне доручення: секретарю координаційної ради – забезпечити долучення всіх інформаційних довідок, наданих районними державними (військовими) адміністраціями, до протоколу засідання у вигляді додатків, а також розмістити їх на офіційному вебсайті обласної державної адміністрації для забезпечення відкритості та можливості ознайомлення усіх зацікавлених осіб.

- Чи будуть у членів координаційної ради запитання, коментарі, уточнення?
- Хто «за?», «проти?», «утримався?».

Пропозицію Братчука С.Б. підтримано одностайно членами координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації.

Рішення прийнято.

Братчук С.Б.

Шановні колеги!

В умовах сьогодення надзвичайно важливим є не лише формування політик і програм, а й надання чітких, прикладних і дієвих методичних рекомендацій для їх ефективної реалізації на практиці.

Саме практичний інструментарій, зрозумілі алгоритми дій та уніфіковані підходи дають змогу забезпечити належне впровадження державної мовної політики та заходів із утвердження української національної ідентичності безпосередньо на місцях – у територіальних громадах, установах та організаціях.

Усвідомлюючи важливість такого напрямку роботи, як методичний супровід і надання практичної допомоги, координаційною радою на поточний рік заплановано здійснення системної методичної підтримки представникам районних державних адміністрацій та територіальних громад. Це також передбачено планом роботи координаційної ради на 2026 рік.

З урахуванням зазначеного пропонуємо ознайомитися з методичними напрацюваннями, підготовленими за участю провідних фахових інституцій, що забезпечують формування та реалізацію державної політики у відповідних сферах.

До слова запрошується: представник Уповноваженого із захисту державної мови Неруш Анна Юріївна.

Неруш А.Ю. (представник Уповноваженого із захисту державної мови) презентувала діяльність інституції Уповноваженого із захисту державної мови,

поінформувала про результати роботи за попередній період та окреслила перспективні напрями діяльності, зокрема в Одеській області.

У ході виступу було наведено статистичні дані щодо кількості звернень громадян з Одещини, розгляду скарг та виявлених порушень законодавства про державну мову на території області, а також охарактеризовано основні тенденції у цій сфері в регіоні.

Окрему увагу доповідачка приділила питанням взаємодії з органами публічної влади Одеської області, територіальними громадами та районними державними адміністраціями, зокрема щодо здійснення заходів контролю за дотриманням мовного законодавства, проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи та надання методичної і консультативної допомоги на місцях.

Також Неруш А.Ю. наголосила на необхідності неухильного та безумовного дотримання вимог законодавства про забезпечення функціонування української мови як державної всіма суб'єктами публічної сфери в Одеській області та звернула увагу учасників засідання на важливість посилення системної роз'яснювальної роботи серед населення регіону (інформаційна довідка – додаток 10).

Братчук С.Б.

Сьогодні у нашому засіданні беруть участь представники центрального офісу Українського інституту національної пам'яті, які на запит та за клопотанням координаційної ради підготували практичні методичні рекомендації та готові презентувати їх для подальшого використання в роботі на регіональному та місцевому рівнях.

Це надзвичайно цінна підтримка для нашої області, адже ці рекомендації спрямовані на відновлення та збереження національної пам'яті, формування усвідомленої громадянської позиції та утвердження української ідентичності.

Висловлюємо щирю вдячність за таку співпрацю, відкритість та готовність долучатися до посилення нашої спільної роботи з відновлення національної пам'яті.

З великою повагою запрошую до слова начальника управління забезпечення реалізації політики національної пам'яті в регіонах та підвідомчих установах Українського інституту національної пам'яті, кандидата філософських наук - шановну Олену Миколаївну Охрімчук.

Охрімчук О.М. (начальник управління забезпечення реалізації політики національної пам'яті в регіонах та підвідомчих установах Українського інституту національної пам'яті, кандидат філософських наук) презентувала діяльність Українського інституту національної пам'яті, зокрема в частині реалізації державної політики національної пам'яті в регіонах, та поінформувала про основні результати роботи підвідомчих установ і структурних підрозділів Інституту.

У своєму виступі доповідачка акцентувала увагу на взаємозв'язку політики національної пам'яті з процесами утвердження української національної та громадянської ідентичності, підкресливши, що історична пам'ять, мова та

культурна спадщина є ключовими елементами формування цілісного суспільного простору та стійкості держави, зокрема в умовах сучасних викликів.

Охрімчук О.М. звернула увагу на важливість системної та узгодженої роботи органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти та культури Одеської області у питаннях збереження та популяризації історичної пам'яті, а також утвердження української мови як державної у публічному просторі регіону.

У ході виступу було представлено напрацювання Українського інституту національної пам'яті, зокрема науково-методичні матеріали, інформаційно-просвітницькі проекти та рекомендації, спрямовані на формування єдиного підходу до інтеграції питань історичної пам'яті у освітній та культурний простір.

Окремо у виступі було акцентовано на стратегічній ролі української мови як фундаментального чинника національної єдності, безпеки та ідентичності, зокрема в умовах Одеської області як багатонаціонального регіону. Наголошено, що утвердження української мови в усіх сферах суспільного життя – діяльності органів публічної влади, освітньому процесі, культурному середовищі та інформаційному просторі – має здійснюватися послідовно, системно та з урахуванням регіональних особливостей. Підкреслено важливість поєднання нормативно-правового регулювання з ефективною просвітницькою роботою, популяризацією української мови як мови міжнаціонального спілкування та підтримкою ініціатив, спрямованих на розширення її використання в публічному просторі Одещини. Зазначено, що саме через мову забезпечується спадкоємність історичної пам'яті, передача культурних цінностей і формування стійкої громадянської позиції.

Також доповідачка висловила готовність до подальшої співпраці з Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією, районними державними адміністраціями та територіальними громадами Одещини, зокрема в частині надання методичної, консультаційної та експертної підтримки, проведення спільних заходів, семінарів і тренінгів, а також залучення представників регіону до загальнонаціональних ініціатив у сфері національної пам'яті (інформаційна довідка – додаток 11).

Братчук С.Б. Дякую доповідачам за ґрунтовні, змістовні та практично орієнтовані виступи.

Представлені методичні рекомендації є надзвичайно актуальними та корисними для застосування у подальшій роботі на обласному та місцевому рівнях.

Пропонується взяти надану інформацію до уваги та використовувати її як практичний інструмент у діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, установ та організацій.

Окреме доручення секретарю координаційної ради – забезпечити розсилку презентованих методичних рекомендацій усім зацікавленим особам, які зареєструвалися для участі в засіданні, з метою їх подальшого опрацювання та використання у роботі.

- Чи будуть у членів координаційної ради запитання, коментарі, уточнення?
- Хто «за?», «проти?», «утримався?».

Пропозицію Братчука С.Б. підтримано одногolosно членами координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації.

Рішення прийнято.

Братчук С.Б.

Шановні колеги, ми вичерпали розгляд усіх планових питань порядку денного.

Разом з тим, у межах реалізації плану роботи координаційної ради на поточний рік передбачено проведення низки важливих організаційних заходів, зокрема семінарів-практикумів для фахівців, які забезпечують організаційне супроводження діяльності координаційних рад та ведення відповідного документообігу на рівні районних державних адміністрацій і територіальних громад.

З огляду на важливість належної підготовки та координації цих заходів, надаю слово секретарю координаційної ради для окреслення ключових організаційних аспектів їх проведення у поточному році.

Прошу до слова секретаря координаційної ради Привалову Наталію Володимирівну, кандидата наук з державного управління.

Привалова Н.В. (секретар координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації) поінформувала про організаційні аспекти реалізації плану роботи координаційної ради на 2026 рік у частині проведення семінарів-практикумів для фахівців, які забезпечують організаційний супровід діяльності координаційних рад та ведення відповідного документообігу на рівні районних державних адміністрацій і територіальних громад.

Зазначено, що такі заходи спрямовані на уніфікацію підходів до організації роботи координаційних рад, підвищення рівня професійної компетентності відповідальних осіб, а також забезпечення належної якості підготовки управлінських документів і ведення діловодства.

Крім того, підкреслено важливість постійної комунікації між обласним, районним та місцевим рівнями, оперативного обміну інформацією та належної координації дій з метою підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності в Одеській області.

Окремо звернуто увагу на необхідність активної участі представників районних державних адміністрацій та територіальних громад у зазначених заходах, своєчасного делегування відповідальних осіб, а також подальшого впровадження отриманих знань і практичних напрацювань у щоденну роботу.

Братчук С.Б. подякував секретарю координаційної ради за високопрофесійну роботу щодо організації засідань, належного документального супроводу діяльності координаційної ради та забезпечення ефективної комунікації між усіма учасниками процесу.

Окремо відзначено системність, відповідальність і якість підготовки матеріалів до засідань, своєчасність доведення інформації до членів

координаційної ради та заінтересованих сторін, а також належний рівень організаційного забезпечення проведення заходів.

Пропонується інформацію, надану Приваловою Н.В., взяти до уваги.

Забезпечити підготовку та проведення семінарів-практикумів для фахівців, відповідальних за організаційний супровід діяльності координаційних рад і ведення документообігу на рівні районних державних адміністрацій та територіальних громад, відповідно до затвердженого плану роботи координаційної ради на 2026 рік.

- Чи будуть у членів координаційної ради запитання, коментарі, уточнення?
- Хто «за?», «проти?», «утримався?».

Пропозицію Братчука С.Б. підтримано одногolosно членами координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації.

Рішення прийнято.

ПРОТОКОЛЬНІ ДОРУЧЕННЯ:

За результатами проведення чергового розширеного засідання координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації рекомендовано:

1. Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації:

- 1.1. забезпечити координацію діяльності у сфері реалізації державної мовної політики та політики національної пам'яті в області;
- 1.2. продовжити реалізацію заходів відповідно до Державної цільової національно-культурної програми;
- 1.3. розширити співпрацю з закладами культури, освіти та громадськими організаціями;
- 1.4. сприяти впровадженню інформаційно-просвітницьких проєктів, спрямованих на утвердження української ідентичності;
- 1.5. забезпечити методичний супровід діяльності районів і територіальних громад.

2. Департаменту цифрового розвитку, інформаційної політики та туризму Одеської обласної державної адміністрації:

- 2.1. посилити інформаційне супроводження заходів із реалізації державної мовної політики в регіоні;
- 2.2. забезпечити висвітлення кращих практик та ініціатив територіальних громад у сфері утвердження української мови;
- 2.3. сприяти створенню та поширенню якісного україномовного контенту в інформаційному просторі Одещини;
- 2.4. забезпечити розміщення матеріалів засідання та методичних рекомендацій на офіційних інформаційних ресурсах.

3. Районним державним (військовим) адміністраціям Одеської області:

3.1. забезпечити подальшу реалізацію державної політики щодо утвердження української мови як державної на території відповідних районів із урахуванням вимог чинного законодавства;

3.2. посилити контроль за дотриманням мовного законодавства у діяльності органів публічної влади, установ та організацій;

3.3. активізувати проведення інформаційно-просвітницьких заходів, спрямованих на популяризацію української мови, історії та культури;

3.4. забезпечити впровадження та використання на практиці наданих методичних рекомендацій;

3.5. налагодити системну взаємодію з територіальними громадами, закладами освіти, культури та інститутами громадянського суспільства;

3.6. забезпечити щоквартальне інформування обласної державної адміністрації про стан виконання відповідних заходів.

4. Територіальним громадам Одеської області:

4.1. забезпечити неухильне дотримання вимог законодавства щодо функціонування української мови як державної у всіх сферах суспільного життя громади;

4.2. впроваджувати місцеві ініціативи та програми, спрямовані на утвердження української національної та громадянської ідентичності;

4.3. активізувати роботу із населенням щодо формування мотивації до використання державної мови;

4.4. забезпечити проведення культурно-освітніх, просвітницьких та патріотичних заходів із залученням широких верств населення;

4.5. використовувати у роботі методичні рекомендації, презентовані під час засідання координаційної ради.

5. Секретарю координаційної ради:

5.1. забезпечити оформлення протоколу засідання разом з усіма додатками (інформаційними довідками);

5.2. організувати розсилку методичних рекомендацій, презентованих під час засідання, учасникам та відповідальним виконавцям;

5.3. забезпечити оприлюднення матеріалів засідання на офіційному вебсайті Одеської обласної державної адміністрації;

5.4. забезпечити підготовку та проведення семінарів-практикумів для фахівців, відповідальних за організаційний супровід діяльності координаційних рад і ведення документообігу на рівні районних державних адміністрацій та територіальних громад, відповідно до затвердженого плану роботи координаційної ради на 2026 рік.

Заступник голови координаційної ради

Сергій БРАТЧУК

Секретар координаційної ради

Наталія ПРИВАЛОВА

ЗВІТ

про результати реалізації на території Одещини у 2025 році державної політики щодо посилення позицій української мови в частині виконання Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року»

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ У 2025 РОЦІ

У межах виконання Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року обласні державні адміністрації забезпечують реалізацію *шести основних напрямів*:

1. Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації
2. Забезпечення дотримання посадовими і службовими особами органів державної влади та органів місцевого самоврядування, іншими посадовими та службовими особами вимог закону щодо обов'язковості використання державної мови під час виконання своїх посадових обов'язків, недопущення її дискримінації.
3. Мотивування населення України до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, запровадження та реалізації відповідних проектів.
4. Розроблення та створення мережі курсів з вивчення української мови (зокрема дистанційних та онлайн-курсів) для різних категорій осіб, у тому числі на безоплатній основі, здійснення інших заходів щодо сприяння опануванню державної мови.
5. Покращення якості викладання державної мови в закладах освіти.
6. Подальша підтримка книговидавничої справи в Україні, зокрема видання книг українською мовою, перекладної літератури, підвищення конкурентоспроможності української книжкової продукції як на вітчизняному книжковому ринку, так і за межами України

На виконання завдань Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року, з метою реалізації конституційних норм щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної, зміцнення її ролі в консолідації українського суспільства та підвищення значення для забезпечення національної безпеки України в Одеській області було розроблено та затверджено розпорядженням голови обласної державної (військової) адміністрації «Програму розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Одеській області на 2023-2025 роки».

Упродовж 2025 року виконання Програми здійснювалося в умовах воєнного стану. Частина видатків була обмежена відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.04.2021 №590 (в умовах особливого режиму казначейського обслуговування під час воєнного стану). На реалізацію заходів у 2025 році з обласного бюджету виділено **262642,99 грн.**

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ЗА РОЗДІЛАМИ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Зміцнення державного статусу української мови, захист, розвиток і популяризація

1.1. Заходи державної мовної політики для цільових аудиторій

У 2025 році проведено масштабний цикл семінарів, педагогічних студій, практичних інтенсивів, вебінарів, конференцій та курсів підвищення кваліфікації для вчителів-словесників, педагогів мовно-літературної галузі та інших цільових груп.

Ключові результати:

- у I півріччі організовано численні професійні події в межах діяльності КЗВО «Одеська академія неперервної освіти» (дискусійні простори, педагогічні студії, практичні інтенсиви, тематичні вебінари, VII онлайн-форум «Креативні вчителі: стратегії успіху» тощо);
- у II півріччі акцент зміщено на інструменти НУШ, оновлений правопис, інтегроване навчання, а також використання ІІІ в освіті;
- у громадах усіх районів області проведено круглі столи, освітянські конференції, наради-навчання, тематичні тижні, просвітницькі зустрічі;
- забезпечено сталі практики єдиного мовного режиму в закладах освіти та культури.

В закладах культури та освіти для молоді було проведено низку заходів у рамках відзначення дня народження Т.Шевченка – Тижні української мови та літератури «У світлі Шевченківського слова», лекції, виставки, конкурси написання творів-роздумів та есе; відзначення ювілейних дат інших українських письменників та мовознавців; зустрічі з літераторами.

В Одеському Центрі української культури проведено понад 30 майстер-класів з писанкарства, мальованки, витинанки, ляльки-мотанки для понад 500 осіб різного віку (молодь, учні, студенти, ВПО).

Окремо організовано інформаційні повідомлення на цифрових ресурсах із популяризації української мови, історії писемності, прав мовних споживачів та рекомендацій щодо застосування мовного законодавства, відкрито виставку «Історія старовинних одеських книгарень на сторінках книг бібліотеки імені Грушевського»; проведено захід «Слава України в літописах», практичне заняття з цифрової освіти зі створення онлайн-вікторин за допомогою штучного інтелекту; зустрічі в Театральній вітальні «Спочатку було Слово» за участю Заслуженої артистки України Галини Кобзар-Слободюк та Народного артиста України Ігоря Геращенка тощо.

Проведено літературний конкурс ім.В.Л Мороза для молодих письменників за вклад у розвиток української літератури, для чого відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації від 20.10.2025 №1052/А-2025 з обласного бюджету виділено 20000,00 для виплати літературної премії. Нагородження молодої поетеси Юлії Каспрук, яка стала переможницею конкурсу, відбулось 27 жовтня в рамках проведення ХХІХ обласного фестивалю української книги пам'яті М.С.Грушевського.

1.2. Міжрегіональні письменницькі тури-обміни та зустрічі з сучасними письменниками

Упродовж року в бібліотеках, закладах освіти і культури області відбувалися творчі зустрічі, презентації книг, літературні діалоги та телемости за участю сучасних українських письменників і місцевих авторів.

Серед результатів:

- розширено географію подій (Одеса, Біляївка, Рені, Кілія, Роздільнянщина тощо);
- залучено молодіжну аудиторію до читання сучасної української літератури;
- посилено міжрегіональну та міжнародну культурну комунікацію (зокрема в межах ініціативи «Одеса — місто літератури ЮНЕСКО»).

Зокрема, організовано презентацію книги «Жити попри все: розповіді жінок про війну, 2014 та 2022» за участю письменниць Тетяни Товстокорої та Сталіни Чубенко; книги «Одеса та одесити» одеської письменниці-мариністки, краєзнавиці Тамари Коленко; поетичної збірки «Нитка долі» української поетки, режисерки, сценаристки Віталії Бабушак; збірки «Ми знову всі чогось чекаємо» одеського поета, драматурга, заслуженого діяча мистецтв України, члена Національної спілки письменників України Олександра Марданя; книги «Народні ляльки» українських письменниць Євгенії Завалій та Інни Шипиловою; книги «Канікули з секретом» письменниці Наталі Кавун; україномовного журналу «Барабулька» за участю одеських дитячих письменників: Олени Гуляк, Галини Верд; книги Віталія Орлова «Одеські педагоги: скрізь часи, долі, випробування» тощо.

Було організовано поетичну програму, присвячену Національному дню молитви, з поетом і журналістом, членом Національної спілки журналістів України, громадським активістом з Маріуполя Анатолієм Бутенком; літературно-просвітницькі зустрічі із дитячою письменницею Наталкою Малетич; з українським письменником, доцентом Національного педагогічного університету ім.Драгоманова Олександром Козинцем; з письменницями Людмилою Вовк, Ларисою Сербіною, Лілією Олійник та Галиною Абрамовою та письменницею-волонтеркою Людмилою Охріменко з письменниками Володимиром Скавроньком, Сергієм Дмитрієвим, Олексою Різниковим тощо.

Також в м.Одеса було організовано відеоміст з містом Тель-Авів «Дні Одеси в Ізраїлі» за сприяння Українського культурного центру при Посольстві України в Ізраїлі, що поєднав письменників, музикантів з України, Ізраїлю та США.

1.3. Мовна підтримка театральної-концертної діяльності

У театральних-видовищних закладах області репертуар подається державною мовою або з перекладом/субтитруванням українською мовою у разі виконання мовою оригіналу. Вокально-хорові та мистецькі колективи системно популяризують український репертуар і національно-патріотичний зміст.

1.4. Фестивалі, конкурси, мистецькі ініціативи

У 2025 році в громадах області проведено значну кількість культурно-мистецьких подій, ініційованих закладами культури, ГО, творчими спілками та національно-культурними товариствами. Серед них: фестивалі дитячої творчості, етнофестивалі, поетичні конкурси, регіональні фестивалі мистецтв, різдвяно-обрядові події, акції до державних свят та пам'ятних дат.

Зокрема, проведено «Писанковий фестиваль» організований Нерубайською сільською радою; IV фестиваль-конкурс дитячої творчості «Країна дитячих мрій», організований громадською організацією «Фаворит»; VII регіональний фестиваль мистецтв юних талантів «Різдвяна зірочка» (Саратська селищна рада); відкритий молодіжний фестиваль талантів «Зоряний код» (Болградська міська рада); II регіональний відкритий конкурс дитячих малюнків для популяризації української казки «Казковий світ»; етнофестиваль «Магія української культури» (Усатівська сільська рада); фестиваль-конкурс юних авторів-аматорів «Джерельце» (Ренійська міська рада), обласний фестиваль-огляду обрядових дійств «Намісто роду» та обласний дистанційний фестиваль літературно-музичних композицій, моновистав і читців «Співець українського слова», ініціатором яких є Центр української культури тощо.

1.5. Соціологічне дослідження мовно-культурної ідентифікації

У II півріччі 2025 року проведено соціологічне опитування жителів м.Чорноморськ (1142 респонденти) та за ініціативи Координаційної ради з питань утвердження української громадянської ідентичності при Болградській районній державній (військовій) адміністрації (256 респондентів) на території Болградського району, що дало можливість оцінити рівень використання української мови, ставлення до державної мови та бар'єри її ширшого застосування, створення комфортних умов для переходу на державну мову в усіх сферах.

Розділ 2. Створення умов для застосування державної мови під час виконання обов'язків

2.1. Контроль дотримання мовного законодавства у діловодстві та службовій діяльності

У 2025 році в органах державної влади, місцевого самоврядування, комунальних підприємствах, закладах освіти та культури забезпечено застосування української мови: у діловодстві, офіційних документах, бланках,

печатках і вивісках; у публічній інформації для населення; на офіційних сайтах і сторінках у соціальних мережах тощо.

До відома працівників доведено перелік доступних короткострокових курсів/модулів та професійних (сертифікатних) програм з удосконалення рівня володіння державною мовою; рекомендовано проходження навчання в межах індивідуальних траєкторій підвищення кваліфікації.

Державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування самостійно проходять відповідні курси, а документи, що підтверджують їх завершення (сертифікати/свідоцтва), за наявності враховуються в кадрових матеріалах та/або портфоліо підвищення кваліфікації. Облік проходження здійснюється в межах наявних кадрових процедур та/або на підставі поданих працівниками підтвердних документів (сертифікатів).

2.2. Проведення заходів державною мовою

Культурно-масові, освітні, туристичні, спортивні та молодіжні заходи проводилися державною мовою. Закріплено практику використання україномовних сценаріїв і програм, посилено україномовний компонент музейної, бібліотечної та клубної діяльності.

Розділ 3. Мотивування населення до вивчення і спілкування українською

3.1. Участь у конкурсах, олімпіадах, інтелектуальних змаганнях

Протягом року учні та педагоги області активно долучалися до міжнародних і всеукраїнських мовно-літературних конкурсів, олімпіад та творчих проєктів.

Кількісні показники за II півріччя (обласний рівень):

- I (заочний) етап інтелектуальних змагань з української мови та літератури серед учнів сільських шкіл Одеської області (8-11 класів) — 169 учасників;
- II (підсумковий) етап — 58 учасників, з них 32 переможці;
- II (обласний) етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури — 222 учасники, з них 107 переможців.

Упродовж року зафіксовано широку участь у конкурсах імені П.Яцика, Т.Шевченка, конкурсах МАН, Всеукраїнській українознавчій грі «Солняшник», українознавчих та творчих змаганнях, шкільних мовних тижнях, квестах, читацьких ініціативах тощо.

3.2. Підтримка конкурсу «Українська мова – мова єднання»

З обласного бюджету спрямовано 50 тис. грн на проведення конкурсу «Українська мова – мова єднання» відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації від 04.09.2025 №858/А-2025. Відкриття та підбиття підсумків відбулося в Центральній міській бібліотеці для дорослих ім.І.Франка (м. Одеса) за активної участі освітян і працівників культури.

3.3. Проєкт «Показ українського патріотичного кіно просто неба»

Проєкт реалізовано в громадах кількох районів області в open-air та змішаному форматах. Так, в Одеському районі на відкритих локаціях населених пунктів Визирка, Дмитрівка, Калинівка, Кордон, Любопіль і Причорноморське проведено виїзні кінопокази у форматі open-air, на території Красносільської сільської ради заходи проходили у селі Іванове (медіа-центр «Синергія»), селі Красносілка та селі Кубанка. Також в рамках проєкту «Показ українського патріотичного кіно просто неба» проводились покази кіно у Болградському районі. Частина подій мала благодійний характер на підтримку ЗСУ.

3.4. Культурно-масові національно-патріотичні заходи

Упродовж року проведено велику кількість подій до державних свят, пам'ятних дат, Дня української писемності та мови, Шевченківських днів, Дня вишиванки тощо. Заходи включали вікторини, флешмоби, мовні квести, поетичні читання, тематичні виставки, круглі столи, фестивалі, творчі конкурси та просвітницькі марафони тощо. Зокрема, було:

- організовано десятки майданчиків для участі у Всеукраїнському диктанті національної єдності;
- проведено фестивальний захід «Кобзарські сходини» (відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації від 19.09.2025 №924/а-2025 з обласного бюджету виділено 20000 грн.);
- організовано тижні рідної мови під гаслом «Шануймо мову над усі віки, якщо ми хочемо зватися народом»,
- творчі вечори «Місто сміливих людей»,
- фестиваль кобзарської пісні «Хай бринить Кобзарева струна»;
- взято участь у національному тижні читання поезії «Ріки незмінно течуть додому», Всеукраїнському конкурсі «Я - козацького роду!», флешмобі «Тризуб — наша гордість і слава», флешмобі поетичних читань;
- учнями Петровірівського опорного ліцею створено агітаційний відеоролик «Розмовляй українською - дбай про майбутнє в рамках мовно-літературної декади, який закликав усвідомлювати важливість рідної мови та популяризував її у всіх сферах життя тощо.

З метою залучення широких верств населення до вивчення історії національно-просвітницького руху ГО «Центр розвитку сучасної культури» організовано та проведено вуличну акцію «Просвіта». До 120-ї річниці заснування організації реалізовано культурно-мистецький проєкт «Просвіта 2.0», що мав на меті актуалізацію класичної спадщини через сучасні мистецькі форми. Програма заходу включала театралізовані перформанси за творами Юрія Липи, виступи автентичних музичних колективів та читання сучасної української поезії, що дозволило продемонструвати тяглість.

Також з обласного бюджету відповідно до розпорядження від 22.12.2025 №1466/А-2025 було виділено 22761,99 грн на проведення в Одеському міському саду виставки «Мовознавці Одеси», приуроченої до 105-річчя Святослава Караванського. Заходи забезпечили пряму комунікацію з

мешканцями та гостями Одеси, сприяючи підвищенню рівня обізнаності про роль українських організацій та окермих діячів в публічному просторі.

Розділ 4. Розвиток мережі курсів з вивчення української мови

4.1. Безкоштовні очні та онлайн-курси, розмовні клуби

У 2025 році в бібліотеках, клубних закладах і центрах професійного розвитку діяла розгалужена мережа безкоштовних курсів, мовних гуртків і розмовних клубів для різних вікових категорій, зокрема для ВПО та осіб 60+.

Важливі практики:

- партнерство виконавчого комітету Одеської міської ради з ГО «Українська гуманітарна платформа» (проект «Єдині»);
- розвиток розмовних клубів та курсів з вивчення української мови у громадах Одеського, Болградського, Ізмаїльського, Білгород-Дністровського та інших районів;
- поєднання очного навчання з популяризацією онлайн-платформ («Є-мова», Prometheus, SpeakUkraine тощо).

Розділ 5. Покращення якості викладання державної мови

5.1. Забезпечення підручниками та україномовною літературою

У 2025 році продовжено комплектування фондів підручників, фахової періодики, навчальної й художньої літератури українською мовою. Паралельно проводилося оновлення фондів шляхом списання видань, що не відповідають чинним вимогам мовного законодавства, та нарощення фонду україніки.

У більшості громад підтверджено забезпеченість підручниками на рівні 95-100%. Наприклад, Овідіопольська громада отримала 814 підручників; м. Білгород-Дністровський - 2010 примірників. Бібліотечні фонди Ренійської громади поповнено на 485 примірників (з них 25 навчальних, 460 художніх);

5.2. Підтримка електронних ресурсів і «Української цифрової бібліотеки»

Розширено використання цифрових освітніх і бібліотечних інструментів:

- популяризація застосунків цифрового читання;
- впровадження е-підручників, е-журналів, е-щоденників;
- активне долучення бібліотек і шкіл громад до цифрових платформ.
- хаби цифрової освіти на базі бібліотек.

З 2020 року Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім.М.Грушевського – є офіційним хабом Національного проекту «Дія. Цифрова освіта», місцем підвищення цифрової грамотності для мешканців громади та працівників бібліотек. У 2025 році нею було опубліковано матеріали дослідження 52 бібліотек області в рамках проекту «Здобуття цифрових навичок у бібліотеках – хабах цифрової освіти», що реалізовувався за

підтримки Програми розвитку ООН в Україні у межах «Проєкту підтримки Дія», за фінансування Швеції, та у співпраці із Міністерством цифрової трансформації України.

5.3. *Обов'язковий мовний модуль на курсах підвищення кваліфікації*

Модуль «Реалізація компетентності володіння українською/державною мовою» інтегровано в програми підвищення кваліфікації педагогів. Показові дані: упродовж року в області реалізовано комплекс програм НУШ і філологічного напрямку для вчителів 5-8 класів та словесників; у м. Білгород-Дністровський 604 педагоги (100%) пройшли підвищення кваліфікації за відповідним модулем.

5.5. *Навчально-методичні матеріали*

За інформацією Департаменту освіти і науки Одеської облдержадміністрації, у 2025/2026 навчальному році в закладах загальної середньої освіти передбачено використання сучасних цифрових ресурсів для викладання української мови та літератури, зарубіжної літератури, а також інтегрованих курсів з мови та літератури. На сайті Академії неперервної освіти (<https://oano.od.ua/>) розміщено відповідні матеріали. Також складено орієнтовне календарно-тематичне планування з української мови та літератури для 7 класу НУШ (II семестр) відповідно до модельних навчальних програм: «Українська мова. 7-9 класи» (автори Заболотний О. В., Заболотний В. В. та ін.) і «Українська література. 7-9 класи» (автори Заболотний О. В., Слоньовська О. В. та ін.).

Розділ 6. Розвиток словникової бази

6.1. *Поповнення фондів словниками*

Бібліотечні фонди в громадах області системно поповнювалися словниками та довідковою літературою. Забезпечено вільний доступ користувачів до словникових ресурсів, організовано просвітницькі форми їх промоції.

Розділ 7. Створення україномовної інформаційної та медійної продукції

7.1. *Медіапродукти з українознавства та популяризації традицій*

В області розширено практику публікації україномовного контенту в офіційних соцмережах установ. У закладах освіти і культури створено та використовуються тематичні відеоролики з теми народознавства, віртуальні виставки митців художнього слова рідного краю; буктрейлери; проводяться майстер-класи й події з відтворення українських звичаїв і обрядів (Великдень, різдвяний цикл, Івана Купала, вечорниці тощо).

В освітньому процесі використовуються україномовні інтернет-сервіси та цифрові інструменти у роботі педагогів. Проводиться робота освітнього мовного онлайн-лекторію «Вчимося мові і розмові» для учасників освітнього процесу.

Розділ 8. Підтримка книговидавничої справи українською мовою

8.1. Видання книг місцевих авторів

Продовжено підтримку видання українською мовою творів місцевих авторів (дитяча, художня, навчально-методична та краєзнавча література). Так, відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації від 10.11.2025 №1206/А-2025 з обласного бюджету було виділено 99,900 грн. для видання книг: Володимир Кудлач «Михайло Жук. Персональний каталог: краківський і 1-ий чернігівський періоди, 1900-1919 рр.», Марина Забуранна «Берегти», Наталя Шаталова «Мала моя Батьківщино...», Надія Мовчан-Карпусь «Джерельце», «Книжковий світ Юхима Фесенка» (упоряд. О.В. Лянсберг), Василь Вельможко «Українські герої в назвах вулиць Одеси».

Одеська міська рада підтримала видання українського літературно-мистецького часопису "Камертон" та видання збірки дитячих творів "Майбутнє кличе нас", виділивши з цієї метою 58000 грн. Видано книги українською мовою члена міжрегіональної спілки письменників України, вчителя початкових класів Одеського ліцею №40 Одеської міськоїради Купцової Л.Г: «Майка і Смугастик» у видавництві «Старий Лев»; «Ксеня і Ведмідь» у видавництві «Друк Південь»; «Хрестоматія сучасної літератури рідного краю для учнів 5-7 класів» у видавництві «ТО Харків «Соняшник».

8.2. Промоція україномовної книги

Ключовою подією стала XXV Всеукраїнська виставка-форум «Українська книга на Одещині» (06-08.06.2025), що об'єднала понад 30 видавництв із різних регіонів України та була спрямована на:

- підтримку читання;
- поповнення бібліотек сучасною українською книгою;
- посилення книговидавничої та книгорозповсюджувальної інфраструктури.

Розпорядженням голови Одеської обласної державної адміністрації від 30.06.2025 №604/А-2025 було виділено кошти 49,981 грн. для оплати витрат, пов'язаних з проведенням Всеукраїнської виставки форуму «Українська книга на Одещині».

Розділ 9. Обізнаність громадян щодо застосування мовного законодавства

9.1–9.2. Інформування споживачів, надавачів послуг і створення інформаційних полиць

У громадах області здійснювалася системна роз'яснювальна робота щодо застосування норм мовного законодавства у сферах обслуговування, освіти, культури, транспорту, публічної інформації та місцевого самоврядування.

У бібліотеках, ЦНАПах, громадських приймальнях, закладах освіти й культури організовано тематичні інформаційні полиці та довідкові куточки.

На сайтах облдержадміністрації, її структурних підрозділів, на сторінках соцмереж періодично розміщується інформація щодо вимог мовного законодавства, наприклад:

- «Застосування державної мови у діяльності суб'єктів, що надають туристичні та екскурсійні послуги» (<https://lnk.ua/pVJ52JpeP>);
- «Рекомендації Уповноваженого із захисту державної мови щодо окремих питань застосування державної мови у діяльності суб'єктів, що надають туристичні та екскурсійні послуги» (<https://lnk.ua/aVpR7Lg4D>);
- «Сьогодні, коли Україна бореться за свою незалежність і територіальну цілісність, збереження та розвиток державної мови - наш священний обов'язок» (<https://lnk.ua/2V5gpPp4M>);
- «27 жовтня — День української писемності та мови» (<https://lnk.ua/MNj5A1XVE>);
- «Верховна Рада України 15 січня 2026 року прийняла в цілому проект Постанови про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави» (<https://lnk.ua/y4z3rQ8ej>);
- «Національна комісія зі стандартів державної мови підписала Угоду про співпрацю з Міжнародним інформаційним центром з термінології (Infoterm - International Information Centre for Terminology) та отримала статус асоційованого члена організації» (<https://lnk.ua/LVbrko2Vy>) тощо.

Також, Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією надіслано від 04.12.2025 № 2/01-38/15836/2-25 листи-попередження на районні державні (військові) адміністрації щодо забезпечення неухильного виконання вимог законодавства, проведення роз'яснювальної роботи на місцях щодо чинних законодавчих обмежень, посилення контролю за недопущенням публічного використання російськомовного культурного продукту, розгляду можливості впровадження

УЗАГАЛЬНЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ 2025 РОКУ

1. **Забезпечено безперервність мовної політики** в усіх районах і більшості територіальних громад Одеської області.
2. **Посилено професійну підготовку педагогів:** проведено численні програми НУШ, філологічні інтенсиви, курси підвищення кваліфікації, впроваджено обов'язковий мовний модуль.
3. **Розширено практичну інфраструктуру вивчення української мови:** діють мовні клуби, гуртки, консультаційні пункти, офлайн/онлайн формати для різних цільових груп.
4. **Сформовано широкий календар культурно-просвітницьких подій,** що поєднують мову, ідентичність, історичну пам'ять і сучасні мистецькі практики.
5. **Забезпечено промоцію україномовної книги і читання, цифровізацію та поповнення фондів бібліотечних закладів,**

6. Забезпечено нормативне функціонування державної мови в діловодстві, офіційній комунікації, публічному просторі та діяльності комунальних установ.

Таким чином у 2025 році виконання Державної та регіональної програм мало комплексний і системний характер. Попри обмеження воєнного часу, в Одеській області забезпечено реалізацію ключових індикаторів мовної політики: від інституційного дотримання законодавства до широкого залучення населення у мовно-культурні, освітні та просвітницькі практики.

Результати 2025 року підтверджують сталу динаміку утвердження української мови як державної, підвищення мовної культури населення та зміцнення національної ідентичності в регіоні.

У 2026 році робота буде зосереджена на закріпленні досягнутих результатів, подальшому розвитку інфраструктури вивчення української мови, посиленні мовної компетентності педагогічних кадрів, розширенні культурно-просвітницьких практик та забезпеченні сталого функціонування державної мови в усіх сферах суспільного життя області.

Ці заходи передбачені у новій регіональній програмі, затвердженій розпорядженням голови облдержадміністрації від 20.02.2026 №126/А-2026

ДОПОВІДЬ
на засідання координаційної ради з питань утвердження української
національної та громадянської ідентичності

Шановні колеги!

У 2025 році Департамент цифрового розвитку, інформаційної політики та туризму фокусував свою діяльність на створенні єдиного україномовного інформаційного простору Одещини. Наша роль полягала не лише у моніторингу, а й у безпосередній організаційній допомозі знаковим культурним проєктам та системному медіа-супроводі державної мовної політики.

1. Інформаційне охоплення та популяризація

Протягом звітного періоду Департаментом було підготовлено та поширено понад 50 інформаційних матеріалів, спрямованих на популяризацію української мови (дописи у соціальних мережах, статті для інтернет видань). Ці матеріали отримали охоплення на всіх рівнях: від офіційних ресурсів обласної державної адміністрації та районних державних адміністрацій до майданчиків територіальних громад. Усі офіційні інтернет ресурси Одеської обласної державної адміністрації функціонують українською мовою. Під час підготовки інформаційних матеріалів приділялась особлива увага якості контенту та популяризації української мови в публічному інформаційному просторі. У межах інформаційної політики системно забезпечувалось висвітлення державних ініціатив та суспільно важливих тем українською мовою через регіональні медіа. Значну увагу приділено інформаційним кампаніям та просвітницьким проєктам. Спільно з регіональними медіа здійснювалось поширення тематичних соціальних і просвітницьких програм присвячених культурі, історії та сучасному життю регіону. У сфері цифрового розвитку також забезпечується доступність електронних сервісів та інформаційних платформ державною мовою. Це сприяє реалізації права громадян на отримання інформації та послуг українською мовою.

2. Виделкаfest: Партнерство та організаційна допомога

Одним із найважливіших кейсів співпраці з громадським сектором став фестиваль української культури «Виделкаfest» (організатор — ГО «Ініціатива "ЛЮДИ"»).

Наш Департамент виступив стратегічним партнером, надавши практичну допомогу в організації фестивалю в Одесі. Однією з чотирьох ключових локацій фестивалю стала літературна сцена в Одеській Філармонії, яка слугувала майданчиком для активного розвитку та модернізації української мови через глибоке переосмислення нашої історії та традицій.

3. Спільно з ГО «Центр розвитку сучасної культури» ми реалізували три окремі заходи, що охопили різні аудиторії:

Перший захід — вулична акція «Просвіта» в Одесі. Це був формат відкритого діалогу в публічному просторі міста. Мета заходу — наблизити

історію українського руху до містян та через пряму комунікацію стимулювати використання української мови в щоденному житті.

Другий захід — культурно-мистецький проєкт «Просвіта 2.0». Подія була приурочена до 120-річчя заснування організації та відбулася у форматі сучасного перформансу. Програма включала театралізовані постановки за творами Юрія Липи та виступи автентичних колективів, що продемонструвало тяглість української культури.

Окремим важливим етапом стала співпраця з Одеською національною науковою бібліотекою та з ГО «Центр розвитку сучасної культури». В межах лекції «Сила роду Лесі Українки» ми зосередили увагу на постаті Олени Пчілки як фундаментальному образі нашого державотворення. Ми наголосили на її мовотворчій діяльності: саме Олені Пчілці ми завдячуємо запровадженням у наш обіг таких звичних сьогодні слів, як «мистецтво», «переможець», «промений».

Пріоритети на 2026 рік

1. Етнофестиваль «WOW ART UKRAINE» (13 червня 2026, Одеса): масштабна промоція українського етно-коду як «мистецтва вільних людей» - це інноваційна платформа, де сучасне мистецтво та підприємництво стають потужними інструментами розвитку й актуалізації української мови. Фестиваль створює живе середовище для впровадження українського слова в усі сфери життя: від крафтового бізнесу до медійних трендів, перетворюючи мову на природний елемент стилю та престижу.

2. Масштабування проєкту Просвіта Розвиток проєкту «Просвіта»: ми плануємо масштабувати проєкт, впроваджуючи інтерактивні формати «живої історії» для молоді.

3. Збільшення медіа-активності: підготовка 70+ тематичних матеріалів для ресурсів області, залучення фахових спікерів до тематичних регіональних радіо-та телепередач.

«Про результати реалізації місцевих програм щодо посилення позицій української мови в районах та територіальних громадах Одеської області (за підсумками 2025 року)»

Упродовж 2025 року у територіальних громадах Березівського району проводилася системна робота з реалізації місцевих програм, спрямованих на посилення позицій української мови та утвердження української національної і громадянської ідентичності.

В районі діє «Програма розвитку та функціонування української мови як державної на 2025 – 2027 роки», а також затверджено відповідні програми у 7 територіальних громадах. Основними виконавцями заходів є органи місцевого самоврядування, заклади освіти, культури, бібліотечні установи.

Робота здійснювалася відповідно до законодавства України щодо забезпечення функціонування української мови як державної, а також у межах обласних і місцевих програм розвитку та популяризації української мови.

У територіальних громадах району проводилася інформаційно-роз'яснювальна робота щодо використання державної мови у публічному просторі, сфері обслуговування та діловому спілкуванні відповідно до затверджених програм.

Станом на 2025 рік у районі функціонує 74 заклади загальної середньої освіти та 61 заклад дошкільної освіти, у яких здобувають освіту близько 13 тисяч учнів та вихованців.

Упродовж навчального року в закладах загальної середньої освіти традиційно проводяться тижні української мови та літератури, мовно-літературні конкурси, тематичні диктанти, літературні читання, заходи з популяризації читання української книги, що сприяють підвищенню мовної культури здобувачів освіти, розвитку читацької компетентності та формуванню стійкої мотивації до вивчення рідної мови.

Попри складні виклики воєнного часу, учні закладів освіти демонструють високий рівень знань, наполегливість та любов до українського слова, що підтверджується стабільними призовими результатами на інтелектуальних змаганнях різних рівнів. Щороку здобувачі освіти посідають призові місця на II (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури (Соколенко Оксана Владиславівна, учениця 9 класу та Літвінова Софія Олександрівна учениця 11 класу опорного закладу-ліцею №3 Березівської міської ради Одеської області зайняли III призове місце.), а також стають переможцями й призерами обласного етапу Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика та Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка.

Крім того брали активну участь та посіли призові місця у Всеукраїнському VI Відкритому марафоні з української мови – Масюкова Ганна Романівна, учениця 9 класу Заводівського ліцею Раухівської ТГ та Горінь Владислава Олегівна, учениця 7 класу, зайняли I та II призові місця. Учні Осинівського ліцею Ширяївської селищної ради Березівського району Одеської області Можин Олександр Олександрович (5 клас) зайняв II місце у XXVI

Всеукраїнській інтернет - олімпіаді "На Урок" з української мови та літератури, Логвенюк Аліса Сергіївна (8 клас) - III місце у Всеукраїнській дистанційній Олімпіаді "Вдалий старт. Осінь - 2025" Всеосвіта, Мазуренко Кіріл Олександрович та Столяренко Дарія Віталіївна учні 7 класу зайняли I та III місце відповідно у Всеукраїнському конкурсі "День української пісні:#завжди_в_тренді" від проекту "На Урок".

Учні закладів освіти району також щорічно входять до числа лауреатів та призерів щорічної Премії Одеської обласної ради талановитої молоді, що є вагомим підтвердженням високого рівня мовної та літературної підготовки, творчого потенціалу та системної роботи педагогічного колективу.

З особливою гордістю відзначаємо, що серед найкращих здобувачів освіти області — учениця опорного закладу-ліцею №3 Літвінова Софія, яка здобула почесне звання лауреатки III ступеня в номінації «Золота надія Одещини» за високі досягнення у сфері української мови та літератури, продемонструвавши наполегливість, талант і справжню відданість рідному слову.

Всього у закладах освіти проведено:

понад 120 тематичних заходів, присвячених українській мові та літературі;

близько 70 тижнів української мови та літератури;

понад 60 мовних конкурсів, вікторин та літературних читань;

круглі столи, виховні години та інтерактивні уроки, спрямовані на популяризацію державної мови.

Утвердження української мови як державної та духовної основи національної ідентичності є пріоритетним напрямом діяльності закладів освіти, культури району.

Традиційно активною була участь жителів району у проведенні Всеукраїнського радіодиктанту національної єдності, (посилання на проведення радіодиктанту:

https://www.facebook.com/photo/?fbid=1146639227606434&set=pcb.1146639430939747&locale=uk_UA,

<https://www.facebook.com/share/p/17eQx8zfbk/>,

https://www.facebook.com/photo/?fbid=1427427889388259&set=pcb.1427429286054786&locale=uk_UA,

<https://www.facebook.com/share/p/1ZJccUThQV/>,

<https://www.facebook.com/groups/918237585700157>,

<https://www.facebook.com/share/p/1CimDmhHRA/>,

<https://www.facebook.com/share/p/17LA6napyD/>,

<https://www.facebook.com/share/p/1ZhCYKK5qa/>,

<https://www.facebook.com/share/p/1Gk3KUK7EG/?mibextid=wwXIfr> ,

<https://www.facebook.com/share/p/1Bse7JRqdp/?mibextid=wwXIfr> ,

<https://www.facebook.com/share/p/1AkMTmV7kA/?mibextid=wwXIfr>,

<https://www.facebook.com/share/p/14Wcg4XaNf7/?mibextid=wwXIfr>),

у відзначенні Дня української писемності та мови, Міжнародного дня рідної мови та інших подій, спрямованих на популяризацію державної мови.

Заклади культури району — бібліотеки, будинки культури, клубні установи активно долучилися до реалізації мовних програм:

- у закладах освіти та культури Курісовської сільської ради проводилися заходи з питань реалізації державної мовної політики для цільових аудиторій (викладачі та студентська молодь Тилігульського аграрного фахового коледжу, вчителі та учні освітніх закладів, представники національних меншин, внутрішньо переміщені особи громади), а саме: круглі столи, семінари.

- 16 грудня ліцей №1 Березівської міської ради прийняв участь у Всеукраїнській різдвяній акції «Коляда для захисника 2025–2026» https://www.facebook.com/100075395463577/videos/pcb.858895429966965/1835993057049326?locale=uk_UA.

- в районному центрі на стадіоні «Колос» проведено перегляд фільмів українського кінематографу «Сторожева застава» 26.09.25 та «Мавка. Лісова пісня» 08.08.25. Організаторами заходів виступила Березівська міська рада.

- у лютому 2025 року в рамках мовно-літературної декади учні Петровірівського опорного ліцею створили агітаційний відеоролик «Розмовляй українською — дбай про майбутнє», який закликав усвідомлювати важливість рідної мови та популяризував її у всіх сферах життя.

У 2025 році проведено: близько 80 культурно-просвітницьких заходів, спрямованих на популяризацію української мови; понад 30 літературних вечорів та творчих зустрічей; понад 40 книжкових виставок української літератури.

Бібліотеки, будинки культури та музеї організовували літературні вечори, презентації книг українських авторів, тематичні виставки, зустрічі з письменниками та митцями.

Ці заходи сприяли підвищенню інтересу до української мови, літератури та культури, а також залученню молоді до культурного життя громад.

Важливу роль у популяризації української мови відіграють місцеві засоби масової інформації та офіційні інтернет-ресурси органів влади, які активно висвітлюють культурні події, мовні ініціативи та просвітницькі заходи.

Загалом реалізація місцевих програм у 2025 році сприяла розширенню використання української мови у публічному просторі, активізації культурно-просвітницької діяльності та формуванню української національної і громадянської ідентичності.

Водночас ця робота потребує подальшого розвитку, зокрема розширення мережі безкоштовних курсів української мови, підтримки україномовних культурних проєктів та активнішої співпраці органів влади з громадськими організаціями.

Отже, у 2025 році в територіальних громадах Березівського району проведено значну роботу щодо посилення позицій української мови.

Подальша послідовна реалізація мовних програм є важливою складовою державної політики у сфері національної єдності та культурного розвитку та сприятиме зміцненню української національної та громадянської ідентичності та розвитку культурного простору регіону.

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

Про результати реалізації місцевих програм щодо посилення позицій української мови в районах та територіальних громадах Одеської області (звіт за 2025 рік)

Коли ми говоримо про українську національну та громадянську ідентичність, ми говоримо про її фундамент - і цим фундаментом є Мова.

В умовах збройної агресії російської федерації проти України питання належного функціонування державної мови набуває ключового значення.

Відповідно до своїх повноважень, Білгород-Дністровська районна державна (військова) адміністрація, сільські, селищні, міські ради забезпечують на території району виконання законодавства щодо всебічного розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя та створюють належні умови для забезпечення захисту мовних прав і потреб мешканців громад.

Розпорядженням голови Білгород-Дністровської районної державної адміністрації від 23.08.2024 № 132/А-2024 затверджена програма розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Білгород-Дністровському районі на 2024-2026 роки.

Головною метою програми є забезпечення вільного та комфортного використання української мови мешканцями району у всіх сферах суспільного життя, що сприяє посиленню національної ідентичності, підвищенню рівня національної свідомості та розвитку демократії в Україні.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» мовою діяльності територіальних громад району є українська мова. Володіння державною мовою та застосування її під час виконання службових обов'язків є обов'язковим для працівників державної служби, працівників органів місцевого самоврядування та її структурних підрозділів. Нормативно-правові акти, діловодство і документообіг ведеться державною мовою.

Назви підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності на печатках, штампах, штемпелях, офіційних бланках і

З метою забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови, піднесення її престижу та стимулювання учнівської молоді до вивчення української мови і літератури, в закладах освіти територіальних громад району забезпечується:

- дотримання усіх рівнів впровадження освітнього процесу українською мовою;
- проведення інформаційно-просвітницької та роз'яснювальної роботи серед здобувачів освіти, батьків, педагогів щодо законодавчої та нормативно-правової бази про статус державної мови, підвищення якості мовної освіти у дистанційному режимі;
- виконання вимог нормативно-правових актів щодо функціонування державної мови під час проведення культурно-мистецьких та спортивно-масових заходів;
- проведення заходів з національно-патріотичного виховання: День пам'яті та примирення, День матері, День Європи, Всесвітній день вишиванки, літературні конкурси та конкурси поезії до визначних дат українських поетів та письменників;
- оформлення інтер'єру шкільних приміщень (стенди, плакати, інформаційні куточки, класні куточки) з використанням Державної символіки;
- проведення просвітницьких заходів, спрямованих на популяризацію української мови (тематичні конкурси, мовознавчі вікторини, виховні заходи, пов'язані із українською мовою і культурою (звичаями, обрядами, побутом);
- поповнення бібліотечних фондів україномовною літературою для учнівської молоді, методичними посібниками й дидактичними матеріалами для вчителів української мови і літератури та інших дисциплін (з урахуванням упровадження «Нового українського правопису»);
- **залучення учасників освітнього процесу до участі** у міжнародних, загальнодержавних та регіональних конкурсах з української мови та літератури, українознавства, олімпіадах, інтелектуальних змаганнях, зокрема:
  - у написанні **Всеукраїнського диктанту національної єдності** з нагоди Дня української мови та писемності;
  - у міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка у II (територіальному) етапі взяли участь 502 учасники, 33 учні були направлені на III (обласний) етап, звідки привезли 18 призових місць різного рівня;
- у міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика у II (територіальному) етапі взяли участь 446 учасників, 34 учнів направлені на III (обласний) етап, де здобули 16 призових місць різного рівня;

у **Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови та літератури** у I (районному) етапі взяли участь 264 учні 8-11 класів, з яких 77 переможців різних рівнів. 21 учень представив наш район на II (обласному) етапі, де отримали 4 призових місця.

МАН («Мала академія наук України») – простір, що розвиває дослідницькі здібності дітей. 11 учнів випробували свої сили у знанні української мови та українознавства.

У 2025 році повну загальну середню освіту здобули 1253 випускники закладів загальної середньої освіти, з них 810 – складали НМТ (національний мультипредметний тест) з української мови. Української мови та літератури навчають учнів 214 фахівців.

Враховуючи багатонаціональність нашого краю, компактність проживання представників національних меншин, в деяких громадах району освітній процес відбувається двома мовами. Так, у Новоселівському ліцеї Саратської селищної ради, Борисівському та Глибоківському ліцеях Татарбунарської міської ради, Крутоярівській гімназії Старокозацької сільської ради, Старосільському опорному закладі загальної середньої освіти, Міняйлівській гімназії та Фуратівській філії Петропавлівського опорного закладу загальної середньої освіти Петропавлівської сільської ради, як предмет, вивчається мова національної меншини – **румунська**. У Камчицькому ліцеї Саратської селищної ради, Дельжилерському ліцеї Татарбунарської міської ради та Кулевчанському ліцеї Кулевчанської сільської ради, як предмет, вивчається мова національної меншини – **болгарська**.

Репертуар **163** творчих колективів **закладів культури** району відображає високий національно-патріотичний зміст і тематичне різнобарв'я та спрямований на популяризацію кращих зразків української національної культури, що підвищує рівень культури мовлення, виховання любові, поваги, шанобливого ставлення до української мови.

Розширенню сфери застосування української мови, формування і захист національного мовно-культурного та мовно - інформаційного простору допомагають працівники **бібліотечних установ району**. Комплектування бібліотек книгами українською мовою, краєзнавчими виданнями, в свою чергу дає можливість бібліотекам проводити інформаційно-виховні, культурно-освітні заходи, спрямовані на утвердження престижу української мови, підвищенню загальної мовної культури населення, виховання у дітей та молоді мовної свідомості та національної гідності.

Останнім часом стрімко зростає попит на фахову допомогу в питанні опанування та удосконалення володіння українською мовою. Саме тому протягом 2025 року в територіальних громадах було організовано безкоштовні курси, розмовні клуби, навчальні проекти з української мови, зокрема:

- на базі комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Татарбунарської міської ради функціонує безкоштовний розмовний клуб «Живе українське слово». Заняття проводяться в онлайн-режимі для забезпечення максимального доступу населення до навчальних ресурсів. Дана ініціатива охоплює різні верстви населення що дозволяє громадянам безкоштовно та ефективно покращувати знання державної мови;
- в рамках виконання Програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя бібліотеками Сергіївської селищної територіальної громади організовано курси з вивчення української мови «Ми – єдині. Ми – українці»;
- на базі закладів освіти та культури Дивізійської громади впроваджені наступні ініціативи:
  - розмовний клуб «Мовне коло» (на базі публічних бібліотек проводяться щотижневі зустрічі для неформального спілкування (використання інтерактивних ігор, обговорення новин та перегляд україномовного контенту);
  - консультаційні пункти «Говоримо українською» в закладах загальної середньої освіти сіл Дивізія, Жовтий Яр, Рибальське педагоги-філологи надають безкоштовні консультації з граматики та стилістики для дорослого населення;
  - навчання роботі з україномовними мобільними застосунками, електронними словниками та ресурсами для самоосвіти (платформи «Є-мова», «Prometheus»);
- Комунальний заклад «Шабівський краєзнавчий музей» щомісячно проводить засідання мовної кав'ярні «У рідній мові дивина, у кожному слові таємниця».

У всіх територіальних громадах району проведена робота по перейменуванню вулиць та провулків, назви яких не відповідали стандартам державної мови.

Відповідно до Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» Успенівською сільською територіальною громадою перейменовано село Миколаївка-Новоросійська на село Байрамча, в Саратській селищній раді село Зоря повернуло свою історичну назву Камчик, у Плахтійській сільській раді село Надежда змінило назву на «Надія».

Незважаючи на певні здобутки у розвитку і функціонуванні української мови в різних сферах, у територіальних громадах існує потреба в подальшій активізації цілеспрямованої роботи щодо забезпечення належного використання державної мови в різних сферах життя, таких як: освіта, культура, спорт та туризм, засоби масової інформації, повсякденне життя тощо. Саме з цією метою рішеннями сільських, селищних, міських рад затверджено відповідні Програми у Плахтіївській, Мологівській, Сергіївській, Старокозацькій, Успенівській, Шабівській територіальних громадах. В інших громадах робота в даному напрямку триває.

Довідка
Про результати реалізації програми щодо посилення позицій української мови в
територіальних громадах Болградського району
Звіт за 2025 рік

*Доповідач: **Єребакан Валерій Георгійович** -перший заступник голови начальника Болградської районної державної(військової) адміністрації*

Відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та з метою реалізації розпорядження голови Одеської обласної державної адміністрації від 20 грудня 2022 року № 864/А-2022 «Про затвердження програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Одеській області на 2023–2025 роки», рішенням Болградської районної ради від 14 вересня 2023 року №144-VIII затверджено Програму розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Болградському районі на 2023–2025 роки.

У межах реалізації Програми, відповідно до визначених напрямів діяльності, у територіальних громадах Болградського району протягом 2025 року було проведено низку заходів. Слід зазначити, що Програма охоплює всі сфери суспільного життя та є обов'язковою для виконання в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, а також у закладах освіти, охорони здоров'я, культури та спорту.

Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації

У межах виконання пункту Програми щодо зміцнення державного статусу української мови, формування дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації, упродовж 2025 року в територіальних громадах Болградського району реалізовано комплекс інформаційних, освітніх та культурно-мистецьких заходів.

У закладах освіти району проводилися тематичні тижні, засідання, конкурси, олімпіади та інтелектуальні змагання з української мови і літератури, спрямовані на підвищення мовної компетентності педагогічних працівників і здобувачів освіти, а також впроваджувалися програми факультативних занять. Для працівників виконавчих органів місцевого самоврядування впроваджено щорічне навчання з ділової української мови з метою забезпечення належного рівня мовної культури в службовій діяльності.

У сфері культури та мистецтва в Болградській міській та Василівській територіальних громадах проведено фестивалі української творчості «З Україною в серці» з метою популяризації та поширення української мови й культури в сільських населених пунктах з компактним проживанням національних спільнот. В Арцизькій міській територіальній громаді організовано конкурс української патріотичної пісні до Дня Конституції України, а в Павлівській територіальній громаді проведено культурно-мистецький захід «Сонце світить для всіх», присвячений тематиці безбар'єрності та інклюзії.

Протягом року відбулися урочисті та тематичні заходи до Дня Української Державності, а також заходи до 34-ї річниці Незалежності України «Народжені бути вільними!», що включали флешмоби, літературні читання, мистецькі виступи українською мовою та публічні дискусії про роль мови у формуванні свободи, єдності та державності. За участю громад Болградського району Болградською міською радою проведено Відкритий молодіжний фестиваль талантів «Зоряний код», Відкритий фестиваль української культури «Усім серцем з Україною», міжрегіональний молодіжний форум «Youth Forum 2025», а також Фестиваль національних культур «Bolgrad Ethno Fashion 2026», під час яких українська мова використовувалася як основна мова ведення заходів і комунікації між учасниками.

Окрему увагу приділено утвердженню української мови в театральному та аматорському мистецтві: всі репертуарні вистави театральних колективів району перекладено українською мовою, а в репертуарі аматорських колективів широко застосовуються музичні та сценічні твори українських письменників, композиторів і виконавців.

Створення умов для застосування державної мови під час виконання обов'язків, недопущення її дискримінації

У межах виконання пункту Програми щодо створення належних умов для застосування державної мови під час виконання службових обов'язків та недопущення її дискримінації в органах місцевого самоврядування, органах виконавчої влади, комунальних закладах та установах Болградського району забезпечено організацію та ведення діловодства, службового листування, підготовку і оформлення робочих документів (матеріалів), а також адміністрування офіційних інтернет-ресурсів і сторінок у соціальних мережах виключно державною мовою.

Забезпечено дотримання вимог законодавства щодо функціонування державної мови під час підготовки та проведення культурно-масових, туристичних, спортивно-масових, освітніх та молодіжних заходів. Зокрема, оприлюднення та поширення інформації, анонсування заходів, їх інформаційний супровід і висвітлення у соціальних мережах здійснювалися з обов'язковим дотриманням норм чинного законодавства про державну мову.

Крім того, всі презентаційно-рекламні матеріали, інформаційна та поліграфічна продукція виготовлялися українською мовою, що сприяло утвердженню державної мови в публічному просторі та недопущенню проявів її дискримінації.

Зазначаємо, що на засіданнях Координаційних рад з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Болградській районній державній (військовій) адміністрації та Арцизькій міській раді здійснюється обговорення та моніторинг питань дотримання вимог законодавства щодо функціонування державної мови в освітньому процесі, а також під час організації та проведення культурно-мистецьких заходів у закладах освіти і культури.

Мотивування населення області до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, запровадження та реалізації відповідних проєктів

У межах виконання пункту Програми щодо мотивування населення Болградського району до вивчення, навчання та повсякденного спілкування українською мовою, а також запровадження й реалізації відповідних проєктів, упродовж 2025 року в територіальних громадах району забезпечено активну участь учасників освітнього процесу та мешканців громад у міжнародних, загальнодержавних, обласних і регіональних заходах мовно-культурного спрямування.

Зокрема, учні та педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти району долучилися до участі в загальнонаціональному конкурсі «Українська мова – мова єднання», а також брали участь у конкурсах, олімпіадах, інтелектуальних змаганнях і науково-дослідницькій діяльності з української мови, літератури та українознавства. Забезпечено участь у Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика (з проведенням етапів на рівні територіальних громад та подальшою участю на обласному й всеукраїнському рівнях), Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, у тому числі у II етапі XVI конкурсу, а також у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови та літератури для учнів 8–11 класів.

Учні закладів освіти району також брали участь у Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості в номінаціях «Література», «Історія України та державотворення», «Образотворче мистецтво», «Декоративно-прикладне мистецтво», інтелектуальних змаганнях з української мови та літератури для учнів сільських шкіл, науково-дослідницьких роботах Малої академії наук України (секції «Українська мова», «Українська мова і література»), а також у Всеукраїнській українознавчій грі «Соняшник» для учнів 1–11 класів.

Педагогічні працівники долучалися до Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності для вчителів-україністів «Соняшник», а учні й учителі спільно взяли участь у написанні Всеукраїнського радіодиктанту національної єдності до Дня української писемності та мови.

Крім того, територіальні громади Болградського району систематично брали участь у конкурсах і проєктах, спрямованих на популяризацію української мови та формування національної ідентичності, зокрема у Всеукраїнському конкурсі до Міжнародного дня рідної мови «Єдиний скарб у тебе – рідна мова», обласному літературному конкурсі «Митці рідного

краю», присвяченому 160-річчю від дня народження Івана Липи, V Всеукраїнському творчому конкурсі «Що для мене Україна?» до Дня Незалежності України, Всеукраїнському конкурсі есе та соціального плаката «Я тебе чую: підтримую однолітка в окупації», а також у благодійному конкурсі-есе «1000 днів війни. Мій шлях».

Окрему увагу приділено популяризації української мови та національного кіномистецтва. Так, Арцизькою міською радою та Болградською міською радою в межах проєкту «Кіно просто неба», у співпраці з Асоціацією «Дивись Українське» та в рамках українського проєкту «Національний тур «Кіно заради Перемоги!», організовано показ п'яти фільмів українського виробництва. Загалом упродовж року продемонстровано до 20 українських фільмів.

Зкладами культури упродовж 2025 року підготовлено та проведено низку інформаційно-просвітницьких і культурно-мистецьких заходів, присвячених відзначенню Дня Соборності України, Дня пам'яті Героїв Крут, Дня Єднання, Дня Державного Герба України, Дня Героїв Небесної Сотні, Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, річниці повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, Міжнародного дня рідної мови, Дня Державного Прапора України, річниці дня народження Тараса Григоровича Шевченка, Дня української вишиванки, Дня Конституції України та Дня Незалежності України.

Відкриття мережі курсів з вивчення української мови для різних категорій осіб, у тому числі на безоплатній основі:

На виконання пункту Програми щодо відкриття та розвитку мережі курсів з вивчення української мови для різних категорій населення, у тому числі на безоплатній основі, упродовж 2025 року в Болградському районі забезпечено функціонування мовних клубів, розмовних гуртків і курсів на базі бібліотечних, клубних та освітніх закладів.

В Арцизькій міській територіальній громаді на базі КЗ «Арцизька міська публічна бібліотека» та бібліотек-філій у всіх населених пунктах громади функціонує розмовний клуб «Спілкуємось українською», заняття якого проводяться двічі на місяць.

У Бессарабській селищній територіальній громаді в Бессарабській селищній бібліотеці для дорослих постійно діє розмовний клуб за інтересами «Спілкуємося українською».

У Болградській міській територіальній громаді організовано роботу кількох мовних ініціатив на базі бібліотечних закладів, зокрема: у Болградській центральній бібліотеці діє клуб «Мова єднає», у Владиченській сільській бібліотеці — «Співуча мова», в Оксамитненській сільській бібліотеці — «Мова – чисте джерело», у Виноградівській сільській бібліотеці — «Вивчаємо українську змалечку», у Табаківській сільській бібліотеці — клуб «Пізнаємо українську через творчість».

У Буджацькій селищній територіальній громаді на базі Веселодолинського ліцею функціонує гурток «Чари слова» для учнів 5–11 класів.

У Василівській селищній територіальній громаді мовні клуби діють у кількох населених пунктах: у селі Баннівка — клуб «Пригости розмовою — українською мовою», у селі Василівка — «Українська для всіх», у селі Голиця — «Розмовляємо українською», у селі Калчева — «Відроди українську в собі», у селі Каракурт — «Спілкуємось українською».

У Теплицькій сільській територіальній громаді на базі закладів загальної середньої освіти організовано безоплатні курси з опанування української мови для батьків у межах ініціативи «Університет третього віку».

У Городненській, Кубейській, Криничненській та Павлівській сільських територіальних громадах у ліцях збільшено кількість годин на вивчення української мови за рахунок варіативної складової навчальних планів.

На сайті Болградської районної державної адміністрації розміщена інформація про безоплатні курси на Національній платформі з вивчення української мови [SpeakUkraine.net](https://speakukraine.net) для ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів та Захисників і Захисниць України.

На сайтах відділу освіти та закладів освіти Болградської міської ради ведеться сторінка «Говоримо українською», де розміщено посилання на безкоштовні онлайн курси, уроки, онлайн платформи для тренування розмовних і письмових навичок з української мови, а також для збагачення знань з української історії та культури.

Покращення якості викладання державної мови:

Відповідно до пункту Програми з покращення якості викладання державної мови в закладах освіти Болградського району створено необхідні навчально-методичні та інформаційні умови для організації якісного освітнього процесу.

Усі заклади загальної середньої освіти району повністю забезпечені підручниками українською мовою відповідно до чинних освітніх програм. У професійній діяльності педагогічні працівники систематично використовують фахову, науково-методичну, періодичну та іншу навчальну літературу виключно українською мовою, що сприяє підвищенню якості викладання та формуванню належної мовної компетентності здобувачів освіти.

З метою розширення доступу до сучасних цифрових освітніх ресурсів та популяризації читання українською мовою до «Української цифрової бібліотеки» долучено близько 80% бібліотек закладів освіти району. Це дало змогу педагогам і учням користуватися широким спектром електронних видань, навчальних матеріалів та методичних ресурсів державною мовою.

Розвиток національної словникової бази та забезпечення вільного доступу до неї користувачів:

З метою реалізації пункту Програми щодо розвитку національної словникової бази та забезпечення вільного доступу користувачів до неї в закладах освіти Болградського району здійснюється системна робота з оновлення та розширення бібліотечних фондів.

Бібліотечні фонди шкільних бібліотек закладів загальної середньої освіти району забезпечені тлумачними, орфографічними, орфоепічними, фразеологічними, термінологічними та перекладними словниками українською мовою, які перебувають у вільному доступі для здобувачів освіти та педагогічних працівників. Користувачам забезпечено можливість безперешкодного користування довідково-словниковими виданнями як у приміщеннях бібліотек, так і під час освітнього процесу.

Поповнення бібліотечних фондів у Болградському районі здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, а також благодійної допомоги, що надходить від громадських організацій, благодійних фондів і приватних осіб. Особлива увага приділяється придбанню сучасних словників та довідкових видань, які відповідають чинним нормам української мови та потребам освітнього процесу.

Сприяння створенню інформаційної, у тому числі медійної, україномовної продукції, у тому числі для дітей:

Упродовж 2025 року в територіальних громадах Болградського району здійснювалася робота з реалізації пункту Програми щодо сприяння створенню та поширенню інформаційної, у тому числі медійної, україномовної продукції, з особливим акцентом на дитячу та молодіжну аудиторію.

З метою розвитку локального україномовного медіаконтенту в громадах району забезпечено регулярне наповнення офіційних вебсайтів органів місцевого самоврядування та сторінок у соціальних мережах україномовними інформаційними матеріалами, новинами, анонсами подій, відеоконтентом та фотоматеріалами. Активно готувалися та поширювалися короткі відеоролики, інфографіки та візуальні матеріали українською мовою, що висвітлювали життя громад, культурні події, місцеві традиції, діяльність закладів освіти й культури. Також здійснювався запис відеопривітань і офіційних звернень державною мовою.

Зклади культури та бібліотеки Болградського району долучилися до створення україномовної інформаційно-просвітницької продукції шляхом підготовки та використання буклетів, афіш, програм культурно-мистецьких заходів, виставкових матеріалів виключно українською мовою. Особливу увагу приділено випуску краєзнавчих матеріалів для дітей, зокрема пізнавальних листівок та презентацій, що сприяли формуванню інтересу до української мови, культури та історії рідного краю. Упродовж року також організувалися пересувні книжкові та інформаційні виставки українською мовою, які діяли в бібліотеках, клубних закладах і закладах освіти громад.

У закладах освіти та позашкільних установах Болградського району реалізовувалися медіаініціативи за участю дітей та молоді, зокрема шляхом залучення учнів до створення соціальних відеороликів, постерів та візуальних матеріалів, присвячених українській мові, культурі, національній ідентичності та громадянським цінностям. Такі проекти сприяли розвитку медіаграмотності та активному використанню державної мови у творчій діяльності.

З метою заохочення дітей і молоді до створення україномовного контенту в громадах Болградського району проводилися конкурси дитячих відео, малюнків та інших творчих робіт українською мовою. Кращі роботи відзначалися на рівні громад і оприлюднювалися на офіційних інформаційних ресурсах, що сприяло популяризації української мови та підтримці дитячої і молодіжної творчості.

Важливою складовою реалізації Програми є робота засобів масової інформації у напрямку популяризації української мови серед жителів району.

У медійному просторі Болградського району функціонує інтернет-видання «Махала», яке систематично висвітлює суспільно-політичні, культурні та освітні події громад Болградського району, публікуючи матеріали українською мовою, у тому числі інформаційно-просвітницького та краєзнавчого спрямування.

Вагому роль у створенні та поширенні україномовної друкованої продукції відіграє газета «Дружба», що виходить у місті Болград та інформує мешканців громади про події соціального, культурного та громадського життя району, сприяючи утвердженню української мови в публічному просторі.

У місті Арциз функціонують друковані видання «Слово Арциза» та «Арцизькі вісті», які забезпечують регулярне висвітлення діяльності органів місцевого самоврядування, закладів освіти й культури, а також подій громадського життя українською мовою.

Подальша підтримка книговидавничої справи українською мовою:

Упродовж 2025 в територіальних громадах Болградського району забезпечено виконання пункту Програми щодо подальшої підтримки книговидавничої справи українською мовою. Зокрема, здійснювалося поповнення та оновлення бібліотечних фондів україномовною літературою: публічні й шкільні бібліотеки отримували нові видання художнього, науково-популярного та дитячого спрямування, а також формували тематичні книжкові добірки для різних категорій населення.

З метою популяризації української книги в громадах організовувалися літературні заходи і бібліотечні акції.

Створення умов для підвищення обізнаності громадян про порядок застосування норм законодавства про державну мову в усіх соціальних сферах:

У межах виконання пункту Програми щодо створення умов для підвищення обізнаності громадян про порядок застосування норм законодавства про державну мову в усіх соціальних сферах органами місцевого самоврядування Болградського району забезпечується інформаційно-роз'яснювальна робота з населенням.

Зокрема, органи місцевого самоврядування активно здійснюють комунікацію з громадянами українською мовою через офіційні вебсайти та сторінки у соціальній мережі Facebook. Інформація щодо вимог і норм мовного законодавства, роз'яснення прав та обов'язків громадян регулярно оприлюднюється та поширюється на власних інтернет-ресурсах територіальних громад і в соціальних мережах.

У територіальних громадах Болградського району на інформаційних стендах у приміщеннях установ і закладів розміщено законодавчі та нормативно-правові акти з питань застосування державної мови у публічній сфері. Також забезпечено відкритий доступ до контактної інформації Уповноваженого із захисту державної мови, зокрема шляхом розміщення відповідних посилань на офіційних ресурсах громад.

З метою забезпечення вільного доступу населення до інформації про функціонування державної мови в публічних бібліотеках територіальних громад організовано інформаційні полиці з нормативно-правовими матеріалами, довідковими виданнями та інформаційно-просвітницькою літературою відповідної тематики.

Крім того, слід зазначити, що програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя затверджені рішеннями органів місцевого самоврядування: Василівської сільської ради (рішення № 1006-VIII від 26.09.2023), Тарутинської селищної ради (рішення № 2772-VIII від 31.08.2023) та Арцизької міської ради (рішення № 2011-VIII від 15.12.2023)

Звертаємо увагу, що строки дії Програми розвитку та функціонування української мови як державної у всіх сферах суспільного життя в Болградському районі на 2023–2025 роки завершилися. Сектором української національної та громадянської ідентичності відділу освіти, охорони здоров'я, культури та спорту здійснюється підготовка проєкту Програми розвитку та функціонування української мови як державної в Болградському районі на 2026–2028 роки.

Доповідь
на тему: «Про стан реалізації державної мовної політики
і утвердження української національної та громадянської ідентичності
в Ізмаїльському районі Одеської області у 2025 році»

Упродовж 2025 року Ізмаїльською районною державною (військовою) адміністрацією спільно з органами місцевого самоврядування, закладами освіти і культури району, громадськими організаціями та медіа, відповідно до «Програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Ізмаїльському районі на 2023–2030 роки», затвердженої розпорядженням голови (начальника) Ізмаїльської районної державної (військової) адміністрації від 09 жовтня 2023 року №196/ВА-2023 та місцевих програм територіальних громад, проводилася системна робота в Ізмаїльському районі щодо реалізації державної мовної політики та зміцнення позицій української мови як державної.

Особлива увага приділялася створенню умов для опанування української мови жителями району всіх вікових категорій та підтримці україномовного середовища.

Вагомий внесок у популяризацію української мови регіону зробив Ізмаїльський державний гуманітарний університет, на базі якого було проведено безліч наукових і мистецьких заходів, присвячених Шевченківським роковинам, Дню української писемності та мови, Міжнародному дню рідної мови, Дню слов'янської писемності та мови, а також, тематичні кураторські години, різноманітні наукові форуми і виховні літературно-мистецькі заходи, до яких долучилися вчителі-практики регіону, придунайські митці: Тетяна Лесіна, Марина Копаной, Світлана Жоха та заслужена артистка України, кандидатка педагогічних наук, волонтерка – Руслана Лоцман.

Під час засідань круглих столів значну увагу приділяли питанням української мови, які викликають труднощі в усному та писемному мовленні жителів багатонаціонального півдня Одещини, а також було забезпечено функціонування безкоштовних курсів української мови, де учасники мали можливість покращити знання граматики та лексики.

Важливим напрямом роботи було проведення культурно-просвітницьких заходів у закладах культури району. Водночас окремо варто відзначити діяльність «Обласного центру національних культур», яким проводилися найбільш масштабні та репрезентативні районні заходи, що охоплювали широку аудиторію, спрямовані на популяризацію української мови, зокрема: святкові концерти, фестивалі, виставки, інформаційні години та участь в онлайн і офлайн проєктах, приурочених до державних і народних свят.

На базі комунального закладу «Кілійська публічна бібліотека» Кілійської міської ради функціонував безкоштовний розмовний клуб «Хай живе українське слово». Зустрічі проходили в онлайн- та офлайн-форматах. Цільовою аудиторією було населення віком від 23 до 65 років.

Одним із пріоритетних напрямів роботи у 2025 році стало створення координаційних рад з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності в територіальних громадах району. Наразі такі ради створені та функціонують в усіх громадах Ізмаїльського району, окрім Кілійської, де процес утворення ще триває.

Отже, проведена у 2025 році робота сприяла посиленню використання української мови в освітньому, культурному та суспільному житті Ізмаїльського району.

Переконана, що завдяки спільній і злагодженій роботі органів державної влади, місцевого самоврядування, освітян, працівників культури та громадськості регіону у 2026 році ми й надалі послідовно зміцнюватимемо позиції української мови, утверджуючи її як основу єдності Ізмаїльського району, консолідації суспільства та зміцнення української державності в регіоні.

Сьогодні мова в українському суспільстві постає не лише як засіб комунікації, але як ключовий маркер ідентичності. В умовах збройної агресії проти України мовне питання набуло особливої ваги, оскільки мова стала чинником національної безпеки та державної стійкості. Саме тому потребує комплексного підтримання українська мова як маркер національної та громадянської ідентичності в соціокультурному та політичному вимірах на державному і регіональному рівнях.

І хоча після початку повномасштабного вторгнення російської федерації позиції української мови суттєво зміцнилися (зокрема у 2022 р. українці масово відмовилися від російського культурного продукту), для зменшення шансів у ворога перемогти у війні слід підвищувати рівень розвитку інформаційної культури суспільства, яке протистоїть збройній агресії.

В умовах російсько-української війни мовне питання набуло нового змісту. Мова стала одним із критеріїв громадянської солідарності та спротиву. Перехід значної частини громадян на українську мову у публічному та приватному спілкуванні свідчить про трансформацію ідентичності на основі політичної нації, де мовний вибір стає актом самоідентифікації та позиціонування. У цьому процесі важливу роль відіграє всебічне підтримання процесу утвердження української національної та громадянської ідентичності на всіх рівнях, водночас формуючи новий мовний простір і закріплюючи українську мову як мову повсякденної комунікації, науки, мистецтва та державного управління на всіх рівнях: від національного до місцевого.

СЛАЙД

Ірландець Томас Девіс казав: “Нація повинна боронити свою мову більше, ніж свою територію, а Леся Українка переклала: “Втратити рідну мову і перейняти чужу – це найгірший знак підданства, це кайдани на душу. Бо мова – це міцніша границя, фортеця чи річка”.

І дійсно, територію можна відвоювати, і це сьогодні на полі бою доводять наші Герої, а коли вмирає мова, то вмирає й нація.

СЛАЙД

З метою зміцнення державного статусу української мови, її захисту, розвитку та популяризації в усіх сферах суспільного життя Одеською районною радою Одеської області 20 вересня 2024 року прийнято рішення №252-VIII «Про затвердження Програми розвитку та функціонування української мови як державної у всіх сферах суспільного життя в Одеському районі на 2024-2030 року».

Відповідні Програми були також затверджені в 14 громадах Одеського району, а саме в: Авангардівській СТГ, Великодолинській СТГ, Вигодянській СТГ, Визирській СТГ, Дальницькій СТГ, Дачненській СТГ, Маяківській СТГ, Нерубайській СТГ, Одеській МТГ, Таїрівській СТГ, Теплодарській МТГ, Усатівській СТГ, Чорноморській СТГ, Ясківській СТГ. Красносільська сільська, Доброславська селищна та Чорноморська міська громади планують затвердити програми на найближчих сесіях. 5 громад виконують заходи відповідно до обласної Програми.

Одним із пріоритетних напрямків (завдань) програм є розвиток системи мовної освіти, який реалізується через підвищення рівня мовної освіти школярів та стимулює учнівську молодь до вивчення державної мови.

На виконання завдань Програми в територіальних громадах Одеського району проводиться:

- інформаційно-просвітницька та роз'яснювальна робота щодо законодавчої та нормативно-правової бази про статус державної мови, підвищення якості мовної освіти та рівня її володіння в очному та дистанційному форматах, зокрема

- заняття, консультації, вебінари;

- постійно діючі семінари «Мова держави — мова суспільства» та «Говоримо українською правильно»;

- перегляд українського відеоконтенту, зокрема історичних фільмів, фільмів-фентезі; складання словничків діалектизмів тощо, проведення паралелей у світовій літературі;

- педагогічних годин;

- круглих столів з педагогами;

- семінарів-практикумів;

- консультацій для педагогів;

- консультацій з батьками;

- виховних годин у гуртках;

- майстер-класів з виготовлення українських сувенірів;

- тощо.

Здійснюється постійний контроль за дотриманням вимог законодавства щодо функціонування державної мови при веденні діловодства та при виконанні посадових обов'язків працівниками закладів; забезпечується виконання вимог законодавства щодо функціонування державної мови під час проведення освітнього процесу. Всі культурно-просвітницькі, спортивно-масові та інші заходи й свята проводяться виключно державною мовою.

Офіційні вебсайти завантажуються державною мовою за замовчуванням для користувачів в Україні.

З метою популяризації української мови та літератури, українознавства, народних українських звичаїв, тематичних тренінгів на офіційних вебсайтах закладів освіти створюються розділи «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ», на яких можна ознайомитись з нормативною базою з даного питання, чинним українським правописом, порадами щодо отримання сертифікату на знання української мови, проєктами щодо удосконалення навичок володіння державною мовою, інформацією про заходи національно-патріотичного спрямування. Підтримка та наповнення відбувається регулярно.

Проводиться залучення учасників освітнього процесу ЗЗСО до участі у Міжнародних, загальнодержавних та регіональних конкурсах з української мови та літератури, українознавства, іграх, олімпіадах, інтелектуальних змаганнях, зокрема у:

- Всеукраїнському відкритому марафоні з української мови;
- Всеукраїнському конкурсі творчих проєктів «Код Нації»;
- Всеукраїнському конкурсі есе патріотично-громадянської тематики «Єднанням сильні!»;
- Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика;
- Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка;
- Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови та літератури для учнів ЗЗСО;
- Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт Малої академії наук України.

В м. Одеса проведено міський конкурс професійної майстерності «РІДНОЮ МОВОЮ – ПРО РІДНЕ МІСТО».

Учні закладів загальної середньої освіти постійно беруть участь у конкурсах різних рівнів таких як:

- Всеукраїнській онлайн-олімпіаді з української мови та літератури «На Урок», «Олімпіс»;
- Всеукраїнському національно-патріотичному конкурсі «Я – козацького роду!»;
- територіальному етапі XXVI Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине... От де, люде, наша слава, слава України!»;

До днів народження видатних українців проводяться тематичні заходи, а саме: тижні української мови та літератури, читання, віртуальні мистецькі години, флешмоби, конкурси з написання творів-роздумів та есе, класні та

виховні години, вікторини, виставки малюнків та художніх робіт учнів засідання літературних клубів, бібліотечні уроки тощо.

До Дня Незалежності України проведено тематичні онлайн-години «Моя країна – Україна».

До Дня Прапора проводяться тематичні онлайн-/офлайн виховні години, відеопрезентації, «Історичні витоки національних символів України», «Державний прапор України – святиня нашого народу», «Державний прапор: історія, міфи, цікаві факти» тощо.

До Дня української писемності та мови проведено онлайн-/офлайн тематичні зустрічі, виховні години, круглі столи «Мова – код нації», літературно-музичні заходи «Віночок української мови», онлайн-подорожі «Грамоті вчиться – завжди пригодиться», «Знай свою мову», учасники освітнього процесу взяли участь у Всеукраїнському радіодиктанті національної єдності, книжкові виставки, мовні квести тощо.

До Дня пам'яті загиблих захисників України проведено тематичні виховні години «Герої в нашій пам'яті завжди», «Подвиги українських героїв», «Пам'ятаємо загиблих, шануємо живих», «Доля не усміхається рабам, доля усміхається вільним», «Нація незламних. Подвиги українських героїв», «Пам'яті загиблих захисників України будемо гідні!» тощо.

До Дня Захисників та Захисниць України проведено тематичні виховні години та заходи про героїчну історію українського народу, боротьбу його захисників за становлення державності в Україні «Українці – нація героїв», «Честь і слава Героям», «Україна була, є і буде вільною», «Шаную воїнів – Героїв України», «Заряджені гідністю та жагою свободи», виставки дитячих малюнків та творчих робіт «Пишаємося Захисниками та Захисницями України», тематичні зустрічі тощо.

У закладах дошкільної освіти територіальних громад з метою залучення дошкільників до загальноукраїнських цінностей педагогами закладів було проведено:

- цикл занять «Український календар свят», «Видатні українці», «Національний український одяг» тощо;
- тематичні тижні, тематичні дні, присвячені державним святам;
- лекторій для батьків «Як правильно говорити українською», «Мова – джерело духовності мого народу», «Чистота рідної мови», «Мова з материнської колиски»,.

В м. Одеса Діє хаб для педагогів в Одеському ЗДО № 112 «Активізації словника».

СЛАЙД

Представники органів управління освітою територіальних громад району беруть участь у різноманітних заходах, направлених у міжрегіональній презентації результатів моніторингового дослідження щодо забезпечення функціонування державної мови в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти (макрорегіон Південь), яка була організована Управлінням Державної служби якості освіти в Одеській області.

Працівники закладів освіти залучалися до проходження онлайн-курсів; «Є-мова» на порталі Є-мова «Мовний менеджмент в освіті та комунікативні стратегії», Всеукраїнського проекту «Єдині». Вивчаємо українську разом! Мовний курс «Єдині» – для опанування державної мови.

Також педагоги долучилися до Всеукраїнського тестування до Дня Конституції України у межах Національного Фестивалю «Код Нації», Всеукраїнського тестування до Міжнародного дня миру у межах Національного Фестивалю «Код Нації» тощо.

Для працівників закладів дошкільної освіти проводились:

- практико-орієнтовного проекту «Мовний спецкурс для вихователів дошкільної освіти «РозМОВА. Вивчаю – не чекаю» (заняття проекту - «Методи формування мовної компетентності педагогів», «Методи формування мовної компетентності вихованців», «Як подолати мовні труднощі?», «Професійна лексика. Термінологія різних галузей», «Орфографія та пунктуація. Написання диктанту», «Мова офіційних документів», «Свята, звичаї, традиції», «Музеї Одеської області», «Переклад як вид мовленнєвої діяльності», «Мова поезії», «Мова художньої літератури: стилістичні засоби», «Літературний конкурс: створення власних творів», «Український національний одяг»);

В усіх закладах освіти наявна фахова періодика, пізнавальна і художня література українською мовою.

Проводяться постійно діючі та динамічні книжкові виставки-експозиції «Україна пам'ятає – світ визнає», «Як парость виноградної лози плекайте мову...», «Їм у віках судилося безсмертя», «Слово про Україну»; бібліотечні заняття – віртуальна виставка «Бережи та шануй рідну мову»; функціонують інформаційні полиці про порядок застосування норм законодавства про державну мову «Сильна мова – успішна держава». Виставки поповнюються новими матеріалами щодо ознайомлення педагогів з Стратегією розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія».

Видано книги українською мовою вчителя початкових класів Одеського ліцею № 40, члена міжрегіональної спілки письменників України Купцової Л. Г. у видавництві «Старий Лев» - «Майка і Смугастик»; у видавництві «Друк

Південь» - «Ксеня і Ведмідь»; у видавництві «ТО Харків «Соняшник» - хрестоматія сучасної літератури рідного краю для учнів 5-7 класів.

З метою популяризації україномовної творчості та мистецтва проведено 26 - й загальнонаціональний конкурс «Українська мова – мова єднання» у Центральній міській бібліотеці для дорослих імені Івана Франка.

СЛАЙД

Кіно біля моря — це завжди особливий настрій. А коли простір доступний для всіх, без винятків — це вже більше, ніж перегляд фільму. Це про спільність, повагу та турботу, яку відчуваєш у кожній деталі. До програми показу увійшли сучасні україномовні фільми, які викликали жвавий інтерес та емоційний відгук. Стрічки розкривали глибокі теми: любов до рідної землі, боротьбу за свободу, силу духу українського народу.

Протягом літа 2025 року, для мешканців громад проводилися кінопокази українських авторів кіно на відкритій місцевості з використанням екранів та звукопідсилювальної апаратури.

На виконання пункту Програми з організації та проведенню заходів з питань реалізації державної мовної політики для цільових аудиторій (студентська молодь, представники національних меншин, інші групи), круглих столів, семінарів Департаментом внутрішньої політики Одеської міської ради відповідно до звернення голови громадської організації «Вишиванковий фестиваль» Наталі Мажарової, з метою вшанування пам'яті за воїнами, які віддали життя у війні з росією на Біржовій площі біля Одеської міської ради 23 серпня 2025 року у вечірній тиші запалали сотні свічок. Кожна з них — символ імені, долі та подвигу. Із вогників виклали карту України як нагадування, що наша держава тримається на мужності й відданості своїх людей. До вшанування долучилися родини захисників, ветерани, гості та мешканці міста.

Для молоді організовано та проведено тренінг «Розмовляй українською». Проєкт об'єднав серію публічних зустрічей і тематичних занять, які поєднували навчальний компонент із живим спілкуванням та інтерактивними форматами. Основна ідея проєкту полягала у переосмисленні традиційного підходу до вивчення мови.

Особливу увагу приділено молодіжному контексту: використанню прикладів із сучасної культури, соцмереж, неформальної лексики та візуальних форматів. Такий підхід сприяв подоланню мовних бар'єрів і створенню комфортного середовища для навчання та самовираження.

Заходи проходили на базі освітніх установ, молодіжних просторів. Обрані локації забезпечили зручність для учасників та можливість залучення різних аудиторій.

Цільова аудиторія: молодь віком від 14 до 35 років — школярі старших класів, студенти, молодіжні активісти, а також усі охочі, які прагнули покращити рівень володіння українською мовою. До подій також долучалися викладачі та представники громадського сектору.

У рамках літературно-волонтерських поїздок до громад виїзжали письменники: Максим Ситніков, Вахтанг Кебуладзе, Андрій Хаєцький, Максим Беспалов, Діана Делюрман, Анна Вовченко, Валерій Король, Аріель Розе та Фіона Трінленд. Під час зустрічей говорили про силу літератури в часи війни, про культуру як Фундамент, що допомагає вистояти, про роботу на передовій культурного фронту та важливість документування злочинів проти української культури.

СЛАЙД

З 26 по 30 червня 2025 р. на території м. Чорноморська проведено X Міжнародний двотуровий учнівського та студентського конкурсу мистецтв «Чорноморські вітрила».

30.07.2025 в бібліотеці села Змієнкове Чорноморської селищної ради проведено форум військових письменників "Слідом за #голосами". Основою заходу стала книга «Слідом за #Голосами», що є збіркою прозових і поетичних творів, а також роздумів 30 учасників Всеукраїнського форуму військових письменників. Серед учасників форуму були відомі письменниці Ольга Криштопа та Катерина Флекман, також поет і автор чудових пісень Олександр Клец. Олександр, вінничанин, відомий як автор-виконавець, волонтер, байкер та лауреат фестивалю “Пісні народжені в АТО, пісні народжені війною”, провів понад 400 концертів на передовій.

До речі, 19 березня 2026 року пройшло засідання координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській районній державній (військовій) адміністрації Одеської області, на порядку денного якого було розглянуто питання “Про забезпечення реалізації державної мовної політики в Одеському районі Одеської області”. В ході обговорення доповідач Олена Ситько, кандидат філологічних наук, ознайомила присутніх з постановою Верховної Ради України «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави», яку було ухвалено 15 січня 2026 року, і якою підкреслюється, що захист і розвиток української мови залишаються серед першорядних завдань усіх гілок державної влади в Україні, об’єктом уваги і піклування громадянського суспільства.

Про результати реалізації місцевих програм щодо посилення позицій української мови у територіальних громадах Подільського району

У територіальних громадах Подільського району у 2025 році проводилась системна робота щодо забезпечення функціонування української мови як державної відповідно до Конституції України, Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та місцевих програм розвитку української мови.

Нормативно-програмне забезпечення

На виконання розпорядження голови Одеської обласної державної адміністрації від 20.12.2022 року № 864/А-2022 «Про затвердження програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Одеській області на 2023-2025 роки» відповідно видано розпорядження Подільської районної державної адміністрації Одеської області «Про затвердження плану заходів з реалізації на території Подільського району обласної програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Одеській області на 2024-2025 роки» від 11.09.2024 №160/24.

Громадами Подільського району Одеської області затверджені та реалізуються місцеві програми щодо розвитку та функціонування української мови як державної:

- «Програма розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя Зеленогірської селищної ради на 2023-2025 роки», затвердженої рішенням сесії Зеленогірської селищної ради від 16.02.2023 № 1311-VIII.
- «Програма розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Слобідській селищній раді на 2025-2028 роки» рішення 07.05.2025 р. № 1063-VIII.
- «Програма з утворення української національної та громадянської ідентичності Окнянської селищної ради на 2025-2028 роки» від 30.09.2025 року № 2258/60-VIII.
- «Програма розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя Подільської міської ради» рішення сесії від 12.09.2024 року № 401-а.
- «Про затвердження Програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Долинській територіальній громаді на 2025-2027 роки» рішення сесії від 26 лютого 2025 р. № 2081-VIII.

Зокрема у інших територіальних громадах окрема програма розвитку української мови не приймалася, однак заклади культури та органи місцевого самоврядування забезпечують виконання завдань щодо функціонування української мови як державної.

Діяльність органів місцевого самоврядування

Усі нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії, службова документація, інформаційні матеріали для загального ознайомлення, а також публічні заходи в

Подільському районі здійснюються державною мовою. Плистування з громадськими іємствами, установами та

СЕД АСКОД КЕРІВНИЦТВО ПОДІЛЬСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ДОКУМЕНТ № 4/01-42/567 від 20.03.2026
Сертифікат 5E984D526F82F38F04000000B273F901A38EE606
Підписувач ЛОБОДА ОКСАНА ОЛЕКСАНДРІВНА
Дійсний з 17.11.2025 14:26:19 по 17.11.2026 23:59:59

організаціями державної і комунальної форм власності також ведеться українською мовою.

Офіційні вебсайти громад, сторінки у соціальних мережах та інформаційні ресурси наповнюються україномовним контентом.

Освітня сфера

Освітній процес у закладах дошкільної та загальної середньої освіти територіальних громад Подільського району здійснюється державною мовою.

У 2025 році учасники освітнього процесу брали активну участь у загальнодержавних та регіональних конкурсах з української мови та літератури, українознавства, а також у різноманітних інтелектуальних змаганнях та олімпіадах:

- Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка;
- Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика;
- Всеукраїнські учнівські олімпіади з української мови та літератури.
- Всеукраїнська інформаційно-просвітницька тематична акція «Національний тиждень читання».
- Радіодиктант національної єдності 2025.

Учні громад беруть участь у відповідних етапах конкурсів та здобувають призові місця на районному та обласному рівнях з олімпіади української мови, зокрема:

- Переможцями I (районного) етапу олімпіади з української мови визначено 40 учасників.
- Переможцями II (обласного) етапу олімпіади з української мови визначено 8 учасників.

Вчителі української мови та літератури проходять курси підвищення кваліфікації, зокрема в КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Сфера культури

У межах реалізації Програми в закладах культури Подільського району проведено низку тематичних заходів, зокрема: До Міжнародного дня рідної мови проведені літературні години «Звучи, наша мово над світом крилато», «Рідна мово-всесвіту основа», «Світить рідне слово мов жива вода», години поезії «Рідна мово моя, поетична, пісенна», інформаційні години «Народ без мови не існує», круглі столи «Поетична кав'ярня», книжкові виставки «Мов джерельна вода, рідна мово моя», «Мово кожного народу неповторна і своя», флешмоби з читання віршів українських поетів «Звучи, рідна мово», свята української мови «У мови є і серце і є ім'я красиве – Україна», літературно-музичні мандрівки «Мово рідна в пісні та любові», вікторини «Українська – це круто», конкурси знавців української мови «Грамотій», тематичні полиці «Українська мово - мово єднання».

До дня народження українського поета Тараса Шевченка проведено «Шевченківський тиждень»: книжкові виставки «Єднаймо душі словом Кобзаря», «Його слово стелиться барвінком», «Шевченкове слово - святе», «Тарас Шевченко -

гордість України», художні читання творів Т. Шевченка, літературно-музичні композиції «І знову до нас линуть думки Кобзаря», години-розповіді «Тарас – твоє слово вічне», інформаційні бесіди «Великий Кобзар і його непорушні заповіді».

До свята Міжнародного дня рідної мови проведено тематичні уроки, конкурси віршів, малюнків, плакатів, мовних бюлетенів, фестивалі пісень, конференції, інтелектуальні ігри, круглі столи, виставки книг тощо.

У бібліотеках громад проводиться активна робота з популяризації читання та україномовної літератури, організовуються книжкові виставки, презентації та інформаційні огляди.

В Ананьївській територіальній громаді функціонує молодіжна студія сучасного мистецтва «Акцент». Вистави проходять лише українською мовою.

На базі Публічної бібліотеки Ананьївської міської ради з 2022 року працює розмовний клуб з удосконалення та вивчення української мови «Скажи мені українською».

У Кодимській громаді функціонує розмовно-інтеграційний клуб «Ріка». Клуб створений за підтримки ГО «Десяте квітня» для всіх вікових груп без обмежень.
<https://www.facebook.com/share/p/1agazmE6N9/>

У Подільській громаді функціонує розмовний клуб «Говорімо українською», на сторінці Facebook Управління культури та туризму Подільської міської ради активно працює мовна рубрика «Вдосконалюємо українську».
<https://www.facebook.com/share/p/14StPq5vfDU/>

На території Зеленогірської громади на базі Зеленогірської бібліотеки функціонує мовний клуб «Говорімо українською».

Національно-патріотичні та культурно-традиційні заходи

У громадах організовуються заходи, спрямовані на збереження українських традицій, культури та родинних цінностей, зокрема:

- народознавчі години;
- майстер-класи з народного мистецтва (виготовлення ляльки-мотанки, дідуха, елементи петриківського розпису);
- родинні свята;
- тематичні флешмоби;
- культурно-мистецькі заходи.

ЗВІТ

про результати реалізації місцевих програм щодо посилення позицій української мови в територіальних громадах Роздільнянського району за 2025 рік

1. Загальна інформація

У 2025 році в територіальних громадах Роздільнянського району реалізація заходів щодо утвердження та функціонування української мови як державної здійснювалася відповідно до:

- Конституції України
- Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»
- обласних та місцевих програм розвитку і функціонування української мови.

Основною метою було зміцнення позицій української мови в усіх сферах суспільного життя, формування національної ідентичності та підвищення рівня мовної культури населення.

---

2. Стан реалізації програм у громадах

Упродовж 2025 року у територіальних громадах району забезпечено виконання заходів за такими напрямками:

2.1. Освітня сфера

Освітній процес у закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти здійснюється державною мовою. У закладах загальної середньої освіти проводилися різноманітні мовно-освітні та виховні заходи, спрямовані на популяризацію української мови та літератури.

Зокрема, учні брали участь у:

- Всеукраїнському радіодиктанті національної єдності;
- Міжнародному конкурсі знавців української мови імені Петра Яцика;
- Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка;
- Всеукраїнських учнівських олімпіадах з української мови та літератури;
- дистанційних олімпіадах та конкурсах з української мови.

Крім того, у школах організовувалися тематичні уроки, мовні квести, вікторини, конкурси декламаторів, виставки та інтерактивні ігри, зокрема:

- «Таємниці українських літер»
- «Магія рідного слова»
- «Я люблю українську мову»
- «Барви рідного слова»
- «Збережемо наш скарб – рідну мову».

Проводилися тематичні виховні години, конференції, круглі столи, а також театралізовані мовно-літературні заходи, присвячені історії української мови та творчості українських письменників:

- «Єдиний скарб у тебе - рідне слово»
- «Рідна мова – наша зброя і наш оберіг»
- «Українська мова – це модно»
- «Як маленькі ліцеїсти силу слова відкривали».

2.2. Культурно-просвітницька діяльність

Заклади культури та бібліотеки громад активно долучалися до популяризації української мови шляхом організації культурно-просвітницьких заходів.

Протягом року проводилися:

- книжкові виставки;
- літературні години;
- тематичні вечори;
- мовно-пізнавальні вікторини;
- інформаційні та просвітницькі акції;
- перегляди українських фільмів.

Серед найпоширеніших заходів:

- виставки «Є мова – є Україна», «Мова — душа народу», «Тепло книжкової родини»;
- літературні вечори «Звучи, рідна мово»;
- концерти у рамках Всеукраїнського творчого проєкту «СИЛА МИСТЕЦТВА – СИЛА СТАЛІ» та благодійні ярмарки на підтримку ЗСУ;
- віршовані флешмоби до Дня Незалежності України “Нескорена та незламна”;
- мовознавчі марафони;
- інтелектуальні філологічні ігри;
- акції «Говоримо українською»;
- вуличні мовні акції для жителів громад;
- знайомство з новою літературою “Читайте новинки”.

Також проводилися перегляди українських кінофільмів та відеопрезентації, спрямовані на популяризацію української літератури та культури.

2.3. Інформаційний простір

- Офіційні сайти органів місцевого самоврядування ведуться українською мовою.
- Діловодство та документообіг здійснюються державною мовою.
- Забезпечено використання української мови у сфері обслуговування населення (відповідно до чинного законодавства).

2.4. Робота з населенням

- Проводяться інформаційно-роз’яснювальні кампанії щодо необхідності використання державної мови.
- Організовано безкоштовні консультації та мовні курси (на сайті громад публікується інформація щодо проходження онлайн курсів з вивчення української мови, що дає змогу різним верствам населення додатково опанувати курси на освітній платформі «Є – мова» та Національній платформі з вивчення української мови SpeakUkraine).
- Залучаються громадські організації до популяризації української мови.

---

3. Досягнуті результати

У результаті реалізації заходів у 2025 році:

- забезпечено стабільне функціонування української мови в освітньому процесі;
- підвищено рівень мовної культури серед учнівської молоді;
- розширено використання української мови у публічному просторі;
- посилено національно-патріотичне виховання;
- збільшено кількість культурно-просвітницьких заходів мовного спрямування.

---

4. Проблемні питання

Попри позитивні результати, залишаються окремі проблеми:

- недостатній рівень мовної компетентності окремих категорій населення;
- обмежене фінансування програм у деяких громадах;
- потреба у розширенні мережі безкоштовних мовних курсів.

---

5. Висновки та пропозиції

З метою подальшого посилення позицій української мови у 2026 році доцільно:

- продовжити реалізацію місцевих програм та забезпечити їх належне фінансування;
- розширити практику проведення мовних курсів для дорослого населення;
- активізувати інформаційно-просвітницьку роботу;
- впроваджувати інноваційні форми популяризації української мови (медіапроєкти, інтерактивні заходи);
- посилити контроль за дотриманням мовного законодавства у сфері обслуговування.

Реалізація заходів здійснювалася у тісній співпраці органів місцевого самоврядування, закладів освіти, культури, громадських організацій та активної громадськості.

Інформаційна довідка до пункту 3 порядку денного засідання Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській ОДА, запланованого на 24.03.2026

Захист української мови є частиною національної безпеки.

Виконання цієї функції можливе лише спільними зусиллями представників всіх ланок влади, бізнесу та громадськості:

1) Робоча мови діяльності органів влади. Лише власним прикладом неухильного дотримання мовного законодавства представники влади можуть стати прикладом для наслідування.

2) Мовні програми. Програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя мають стати дієвим інструментом посилення позицій української мови. Пропонується активно залучати громадськість для реалізації визначених у програмах заходів. Реалізація спільних проектів органів влади та громадських організацій показує гарні результати.

3) Мовні клуби. Необхідно збільшити мережу безкоштовних мовних клубів для населення. Потрібно стимулювати та мотивувати осіб, які є організаторами таких клубів. Інформація щодо вже наявних мовних клубів потребує додаткового поширення.

4) Соціальна реклама. Якісна соціальна реклама – ще один дієвий механізм популяризації мови. Пропонується залучення громадськості до розробки макетів соціальної реклами, зокрема шляхом проведення відповідних конкурсів. Просимо владу на місцях сприяти розміщенню реклами як у громадських закладах, так і на вулицях міста.

5) Культура, публічні заходи. Держава забезпечує застосування державної мови у сфері культури. Мовою публічних заходів є державна мова. Рекомендується прийняття рішень про введення мораторію на використання російськомовного культурного продукту (музики, фільмів) у публічних місцях. Напередодні туристичного сезону це питання є нагальним. Прийняття такого рішення стане рішучим сигналом місцевої влади, направленим на зміцнення позицій української мови.

6) Освіта. Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова. Кількість скарг щодо порушення мови освітнього процесу досі є значною. Необхідно посилити роботу з закладами освіти щодо дотримання мовного законодавства. Варто поширювати серед учнів та студентів інформацію щодо можливості направлення скарг до Уповноваженого із захисту державної мови у разі наявності порушень (дані заявника при проведенні заходів державного контролю знеособлюються).

7) Інформація для загального ознайомлення, реклама. Інформація для загального ознайомлення (оголошення, покажчики, вказівники, вивіски, повідомлення, написи та інша публічно розміщена текстова, візуальна і звукова інформація) подається державною мовою. Мовою реклами в Україні є державна мова. Рекомендується систематичне здійснення перевірок за дотриманням мовного законодавства при розміщенні наведеної інформації та вжиття заходів щодо усунення виявлених порушень у межах компетенції. У разі виявлення порушень органи влади також можуть направляти відповідну інформацію до Уповноваженого із захисту державної мови (необхідно зазначати суб'єкта господарювання та додавати відповідну фото- або відеофіксацію).

8) Транспорт. У всіх видах пасажирського транспорту, на залізничних вокзалах, автовокзалах мовою інформації, оголошень, повідомлень, написів, довідкових служб є державна мова. Рекомендується посилити контроль за дотриманням мовного законодавства у сфері транспорту. Окрему увагу бажано приділити мові обслуговування, зокрема у міських та приміських автобусах та маршрутних таксі.

9) Охорона здоров'я. Мовою у сфері охорони здоров'я, медичної допомоги та медичного обслуговування є державна мова. Варто посилити роботу з закладами освіти щодо дотримання мовного законодавства – як в частині обслуговування, так і в частині розміщення в закладах охорони здоров'я інформації для загального ознайомлення.

10) Спорт. Спортивні заходи, у тому числі міжнародні, проводяться в Україні державною мовою. Інформаційні та інші оголошення під час проведення спортивного заходу виконуються державною мовою. Питання дотримання мовного законодавства у сфері спорту потребує посиленої уваги. Необхідно провести додаткову роз'яснювальну роботу та перевірки у цій сфері.

11) Обслуговування споживачів. Мовою обслуговування споживачів в Україні є державна мова. Інформація про товари та послуги на території України надається державною мовою. Інтернет-представництва (в тому числі веб-сайти, веб-сторінки в соціальних мережах) суб'єктів господарювання виконуються державною мовою. Варто організувати зустрічі з представниками бізнесу, де роз'яснювати вимоги мовного законодавства.

Сайт Уповноваженого із захисту державної мови: <https://mova-ombudsman.gov.ua/>.

Представник Уповноваженого із захисту державної мови у м. Одесі – Анна Неруш (063-10-38-783).

Будемо раді співпраці!

**Представник Уповноваженого
із захисту державної мови
Анна НЕРУШ**